

Provincia Autónoma de Bulsan-Südtirol

L Statut nuef de Autonomia

1ª edizion

Auril 2004

Publicà dala Jonta provinziela de Bulsan

Direzion de redazion: Ufize Stampa,

39100 Bulsan, Palaz provinziel I, Streda Crispi 3,

telefonn: 0471 41 22 10 o 0471 41 22 11

fax: 0471 41 22 20 o 0471 41 22 21

e-mail: LPA@provinz.bz.it

home-page: <http://www.provinz.bz.it>

Diretëur respunsabl: dr. Franz Volgger

Tradutëura: dr.a Ingrid Runggaldier Moroder, n culaurazion cun

dr.a Barbara Perathoner, Ufize Cuestions Linguistiches

Redazion y elaborazion: Marika Perathoner-Dal Bosco

Ilustrazion/Prima plata: M &C/Schwarzer Graphik, Bulsan

Layout: M&C, Bulsan

L Statut nuef de Autonomia possa nce unì liet sun la plata internet:

<http://www.provinz.bz.it/LPA>

Stamparia. Tezzele Print GmbH, Bulsan

Sciche duta l'otra publicacions spezieles ie chësta publicazion da giapé debant tl Ufize Stampa dla Provinzia, Palaz provinziel I, 39100 Bulsan, Streda Crispi 3, telefonn 0471 41 22 10/11, fax 0471/41 22 20/21.

Cuntenut

	Plata
Paroles danora	4
L Tratat de Paris stlut ju danter la Talia y l'Austria ai 5 de setëmber dl 1946	7
L Statut speziel per l Trentin-Südtirol	17

Stimeda Ladines, stimei Ladins de Südtirol,

cun la publicazion dl Statut de Autonomia tl ladin de Gherdëina vëniel nia mé tenì cont de na norma de atuazion dl Staut y plu avisa dl decret legislatif n. 262, dl 22 de mei 2001, ma dantaldut de n bujën y de na rejon dla populazion ladina. La norma de atuazion nunzieda vëij danora che la Region Trentin-Südtirol y la Provinzia de Bulsan muessa publiché nce per ladin la desposizions de lege y la zirculeres che reverda diretamënter la jënt ladina dla Provinzia de Bulsan. Sciche nce d’altra desposizions vën ënghe chësta mé aplicheda per i Ladins dla Val Badia y de Gherdëina y nia per i Ladins de Fascia.

L se trata tlo dla publicazion dl Statut de Autonomia te si forma ajurneda cun la lege costituzionela n.1/2001, cun chëla che i Ladins de Bulsan y de Trënt à giapà la puscibltà de sëurantò cërta ncëries istituzioneles a nivel dla Region y dla Provinzia y dantaldut de avëi azes al Guviern provinziel. Nëus speron che la publicazion tl ladin de chësta lege, che ie la fundamënta de nosta autonomia, porte pro a na miëura adurvanza dl lingaz ladin tl’aministrazion publica.

Oradechël se mbincions che duta la populazion, ma dantaldut i jëuni aprufiteie dla puscibltà de se nformè te si rujeneda n cont dl’autonomia che ti ie unida cunzeduda ala mendranzes tl Südtirol.

Ulon nsci tò l’ucajion de lecurdé che l Ufize Cuestions Linguistiches dla Provinzia de Bulsan à dal 1997 incà sëurantëut la ncëria de fé traduzions tl ladin de Gherdëina y dal agost 2003 nce tl ladin badiot. Pra chësc servisc linguistich toca dantaldut lëures de traduzion, la consulënza tl ciamp dl’adurvanza dl lingaz scrit, nrescides sun la terminologia, l’elaborazion de glossares y l svilup de na

banca dac de terminologia amministrativa y giuridica. Gran mpurtanza ti vëniel dat ala cunlaurazion cun reprejentanc de istituzions cultureles defrëntes cun l fin de baraté esperienzes, de arichì l lingaz ladin y de ruvé deberieda pra soluzions de problems linguistics.

La verscion badiota dl Statut unirà publichedà ti proscimi mënc. Son segures che chësta publicazion purterà pro a prijé te dut Südtirol for deplù nosc lingaz ladin nce a nivel amministratif.

L Presidënt dla Provinzia

Dr. Luis Durnwalder

L Assessëur provinziel

Dr. Florian Mussner

L' Tratat de Paris danter la Talia y l' Austria

L Tratat de Paris danter la Talia y l' Austria

Tratat che ie unit stlut ju ai 5 de setëmber danter l Gubern Talian y l Gubern Austriach

L Tratat ie pert ntegranta (IVa njonta) dl Cuntrat de Pesc stlut ju ai 10 de fauré dl 1947 danter la Talia y la forzes aliedes. L Cuntrat de Pesc ie unit sanziona dal Presidënt dl Stat provimore cun l decret de lege dl 28 de nuvëmber dl 1947, n. 1430. (Publicà tl suplemënt ordiner dla Gazëta Ufiziela dl 24 de dezëmber dl 1947, n. 295).

1. Ai abitanc dla Provinzia de Bulsan de rujeneda tudëscia y a chëi di chemuns ujins bilinguai tla Provinzia de Trënt ti spieta la medema valivanza de dërc che ai abitanc de rujeneda taliana tl cheder dla desposizions spezieles per la prutezion dl carater etnich, dl svilup culturel y economich dla grupa linguistica tudëscia.

N cunformità cun i pruvedimënc giuridics bele emanei o che muessa mo unì emanei ti vëniel cunzedù ai zitadins de rujeneda dl'oma tudëscia n particular:

- a) l nseniamënt tla scola elementera y mesana te si rujeneda dl'oma;
- b) la valivanza di lingac tudësch y talian ti ufizies publics, ti documënc ufiziei y tla toponomastica;
- c) l dërt de adurvé inò i cuinuems tudësc che ie unic talianisei ti ani passei;
- d) la valivanza di dërc pra l'amiscion ai ufizies publics cun l fin de arjonjer na destribuzion plu giusta danter la grupes etniches;

2. Ala populaziuns di raions nunziëi dessëura ti vëniel cunzedù de dejëujer n pudëi legislatif y n pudëi esecutif autonom tl ciamp de si raions. L cuntest te chël che chësta autonomia unirà aplicheda unirà determinà cunsultan nce reprejentanc locai dla populazion tudëscia.

3. Cun l fin de stabili na bona relazion de ujinanza danter la Talia y l'Austria, do avëi cunsultà l Guviern Austriach y tl lim de un n ann do la sotscrizion de chësc Tratat se tòl l Guviern Talian sëura:

- a) de regulé da nuef, te n spirt de valivanza de cumprension, la cuestion dla opziuns de zitadinanza che resulea dal tratat danter Hitler y Mussolini dl 1939;
- b) de ruvé a n'acurdanza per chël che reverda l recunescimënt reziproch dla validità de n valgun titui de stude y diploms universiteres;
- c) de purté dant na convenzion sul transit liede de persones y de marcanzia danter l Tirol dl nord y chël dl est, sibes per la ferates che tl lim puscibl per la stredes;
- d) de stipulé acurdanzas spezieles per alesiré n trafich de cunfin plu ampl y n barat local de na cuantità determinada de prudoc fac ncësa y de marcanzia tipica danter l'Austria y la Talia.

Tesc y nterpretaziuns dl Tratat de Paris

La verscion uriginela dl Tratat de Paris, nunzià tla njonta IV dl Cuntrat de Pesc cun la Talia, ie unida scrita per nglëisc. L Tratat ie unit sotscri dala Talia y dal' Austria ai 5 de setëmber dl 1946 y ie unit cunedì pra la Cunferënza de Pesc de Paris ai 6 de setëmber. Tl articul 90 dl Cuntrat de Pesc iel scrit che mé i tesc per nglëisc, franzëus y rus ie autentic. L Cuntrat de Pesc cun la Talia ie ufizialmënter unit publicà per talian y nglëisc tla lingua "Recueil des Traités. Traités et accords internationaux enregistrés ou classés et inscrits au répertoire ou Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies, volum 49, 1950, n. 747 = Treaty Series" data ora dai Stac Unifiei d'America tan bën che tl suplemënt ordiner dla Gazëta Ufiziela dla Republica Taliana n. 295 di 24 de dezëmber dl 1947. L test tudësch dl Tratat de Paris ne ie mei unit publicà ufizialmënter.

Leo Weißgerber se à dat ju avisa cun "problems de formulazion, de nterpretazion y de traduzion dl Tratat per l Südtirol dl 1946" tla zaita per linguistica aplicheda "Sprachforum, Zeitschrift für angewandte Sprachwissenschaft" (H. Bauvier u. Co. Verlag, Bonn 1961) tl suplemënt nr. 1 "Vertragstexte als sprachliche Aufgabe".

L Tratat de Paris per nglëisc

(cun la sotscriziuns de dr. Karl Gruber, Minister austriach per i Afares cun i Stac Oradecà y chëla dl Presidënt dl Cunsëi di Ministri Alcide de Gasperi)

1° - German speaking inhabitants of the Bolzano Province and of ~~the~~^{the} neighbouring bilingual townships of the Trento Province will be assured a complete equality of rights with the Italian-speaking inhabitants, with ⁱⁿthe framework of special provisions to safeguard the ethnical character and the cultural and economic development of the German-speaking element.

In accordance with legislation already enacted or awaiting enactment the said German-speaking citizens will be granted in particular:

- (a) elementary and secondary teaching in the mother-tongue;
- (b) parification of the German and Italian languages in public offices and official documents, as well as in bilingual topographic naming;
- (c) the right to re-establish German family names which were italianized in recent years;
- (d) equality of rights as regards the entering upon public offices, with a view to reaching a more appropriate proportion of employment between the two ethnical groups.

2° - The populations of the above mentioned zones will be granted the exercise of an autonomous legislative and executive regional power. The frame within which the said provisions of autonomy will apply, will be drafted in consultation also with local representative German-speaking elements.

3° - The Italian Government, with the aim of establishing good neighbourhood relations between Austria and Italy, pledges itself, in consultation with the Austrian Government and within one year from the signing of the present Treaty:

- (a) to revise in a spirit of equity and broad-mindedness the question of the options for citizenship resulting from the 1939 Hitler-Mussolini agreements;
- (b) to find an agreement for the mutual recognition of the validity of certain degrees and University diplomas;
- (c) to draw up a convention for the free passengers and goods transit between Northern and Eastern Tyrol both by rail and, to the greatest possible extent, by road;
- (d) to reach special agreements aimed at facilitating enlarged frontier traffic and local exchanges of certain quantities of characteristic products and goods between Austria and Italy.

Fischer
5. September 1946

Legation

L Tratat de Paris per franzëus

ACCORD DEGASPERI-GRUBER

5 Septembre 1946

1) - Les habitants de langue allemande de la Province de Bolzano et ceux des communes voisines bilingues de la Province de Trento seront assurés d'une complète égalité de droits par rapport aux habitants de langue italienne dans le cadre des dispositions spéciales destinées à sauvegarder le caractère ethnique et le développement culturel et économique du groupe de langue allemande.

En conformité avec les dispositions législatives déjà en vigueur ou sur le point de l'être il sera spécialement accordé aux citoyens de langue allemande:

- a) l'enseignement primaire et secondaire dans leur langue maternelle;
- b) la parité des langues italienne et allemande dans les bureaux publics et les documents officiels ainsi que dans la dénomination topographique bilingue;
- c) le droit de rétablir les noms de famille allemands qui ont été italianisés au cours des dernières années;
- d) l'égalité des droits en ce qui concerne l'admission dans les administrations publiques dans la perspective d'atteindre une proportion plus adéquate de l'emploi entre les deux groupes ethniques.

2) - Il est accordé aux populations des zones ci-dessus mentionnées l'exercice d'un pouvoir régional autonome législatif et exécutif. Le cadre dans lequel ces dispositions seront appliquées sera déterminé en consultant aussi les éléments locaux représentatifs de langue allemande.

3) - Le gouvernement italien, dans le but d'établir des relations de bon voisinage entre l'Autriche et l'Italie, s'emploiera, en consultation avec le gouvernement autrichien, et dans le délai d'un an à partir de la signature du présent traité:

- a) à réviser dans un esprit d'équité et de large compréhension la question des options de citoyenneté consécutives aux accords Hitler-Mussolini de 1939;
- b) à trouver un accord pour la reconnaissance mutuelle de la validité de certains titres d'études et diplômes universitaires;
- c) à établir une convention pour la libre circulation des personnes et des biens entre le Nord-Tyrol et le Tyrol oriental à la fois par voie ferrée et dans la mesure la plus large possible par route;
- d) à conclure des accords spéciaux destinés à faciliter l'extension du trafic frontalier et des échanges locaux de certaines quantités de produits et de marchandises caractéristiques entre l'Autriche et l'Italie.

(Archives du Ministère des Affaires Etrangères, Rome; reproduit en italien dans "Il nuovo Statuto di Autonomia", supplément spécial de "Provincia Autonoma Bolzano. Plusieurs rééditions non datées. Traduction L. FRESCHI

L Statut speziel per I Trentin-Südtirol

STATUT DE AUTONOMIA

DECRET DL PRESIDËNT DLA REPUBLICA DL 31
DE AGOST 1972, N. 670 ¹⁾

**Apurvazion dl test unich dla leges costituzioneles che
reverda l statut speziel per l Trentin-Südtirol**

L PRESIDËNT DLA REPUBLICA

do avëi udù l artikul 87 dla Costituzion;

do avëi udù l artikul 66 dla lege costituzionela dl 10 de
nuvèmber 1971, n. 1, che vëij danora l'emanazion dl test
nuef dl statut speziel per l Trentin-Südtirol, sciche l resultea
dala desposizions tla lege costituzionela dl 26 de fauré
1948, n. 5, cun i mudamënc fac tres la lege costituzionela dl
31 de dezëmber 1962, n. 1777, y tres la leges costituzio-
neles dl 10 de nuvèmber 1971, n. 1 y dl 23 de fauré, n. 1;

do avëi audì la minonga dl Cunsëi de Stat;

do avëi scutà su l Cunsëi di Ministri;

sun la pruposta dl Presidënt dl Cunsëi;

decretea:

Articul Unich

(1) L test unificà dla leges che reverda l statut speziel
per l Trentin – Südtirol, njuntà a chèsc decret y udù dal
Presidënt dl Cunsëi di Ministri, ie apurvà.

Chèsc decret, cun l bol dl Stat, unirà njuntà pra l'abineda
ufiziela dla leges y di decrec dla Republica taliana. Uni un,
a chèl che ti spieta, à l duvier de l respeté y de l fé respeté.

Dat a Roma, ai 31 de agost 1972

LEONE

Andreotti

udù, l verdaboi: *Gonella*

Scrit ite ala Chëurt di Conc, ai 8 de nuvèmber 1972

Ates dl Guviern, register n. 253, plata n. 6 - *Caruso*

¹⁾ Publicà tla G.U. dl 20 de nuvèmber 1972, n. 301.

Test unificà dla leges sun l Statut speziel per l Trentin-Südtirol

TITUL I

Costituzion dla Region "Trentin-Südtirol" y dla Provinzies de Trënt y de Bulsan

CAPITUL I

Desposizions genereles

Articul 1

(1) L Trentin-Südtirol, che tòl ite l teritore dla Provinzies de Trënt y de Bulsan, ie costituì sciche Region autonóma cun persunalità giuridica, tla unità politica dla Republica taliana, che ie una y nia spartibla, sun la basa di prinzijs dla Costituzion y aldò de chèsc Statut.

(2) La Region Trentin-Südtirol à sciche capoluech Trënt.

Articul 2

(1) Tla Region ie recunesciuda la valivanza di dèrc di zitadins, unfat de ce grupa linguistica che i fej pert, y la carateristiches etniches y cultureles de uni grupa vën prutejedes.

Articul 3

(1) La Region tòl ite la Provinzies de Trënt y de Bulsan.

(2) I chemuns de Proveis, Unsere Liebe Frau im Walde, Tramin, Auer, Branzoll, Aldein, Laurein, St. Felix, Kurtatsch, Neumarkt, Montan, Truden, Margreid, Salurn, Altrei y la frazion Tanna dl chemun de Rumo tla Provinzia de Trënt toca pra la Provinzia de Bulsan.

(3) Ala Provinzies de Trënt y de Bulsan ti vën recunesciudes formes y cundizions particuleres de autonomia tres chèsc Statut.

(4) La Region, la Provinzia de Trënt y la Provinzia de Bulsan à n si gunfalon y n si blason, apurvei cun decret dl Presidënt dla Republica. La desposizions sun l'adurvanza dla bandiera dl Stat ne vën nia arzichedes.

CAPITUL II

Funzions dla Region

Articol 4

(1) Tl'armonia cun la Costituzion y cun i prinzijs sun l'uridinamënt giuridich dla Republica²⁾ y tl respet dla ublianzes internaziuneles y di nteresc naziunei – danter chëi nce la defendura dla mendranzes linguistiches locales – y dla normes de basa dla reformes economiches-sozieles dla Republica, à la Region l pudëi de emané normes de lege tla materies tlo cumpededes su:

- 1) uridinamënt di ufizies regiunei y dl personal de chisc ufizies;
- 2) uridinamënt di enc pararegiunei;
- 3) uridinamënt di enc locai y de si zircoscrizions;³⁾
- 4) despuscion per l utl publich che ne reverda nia lëures che ie dantaldut y diretamënter a cëria dl Stat y che ne ie nia materies de competënza provinziela;
- 5) mplanteda y tenuta di libri fundieres;
- 6) servijes contra l meldefuech;
- 7) uridinamënt di enc saniteres y di spediei;
- 8) uridinamënt dla Cameres de Cumerz;
- 9) svilup dla cooperazion y dla verdia sun la cooperatives;
- 10) cuntribuc per miuramënc revardënc lëures publics dejëuc da d'autri enc publics che ie nluagei tl raion dla Region.

---

²⁾ Parola remplazada dal articol 4, coma 1, pustom c) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

³⁾ L numer 3 ie unì remplazà dal articol 6 dla lege costituzionela dl 23 de setëmber 1993, n. 2.

Articol 5

(1) La Region dà ora, ti lims dl articul che v`a danora a ch`esc y di prinzipls scric dant dala leges dl Stat, normes de lege te ch`esta materies:

1. ....⁴⁾
2. urdinam`ent dla istituzions publiches de secudienza y benefiziencia;
3. urdinam`ent di enc de credit fundier y de credit agrer, dla Casses dl sparani y dla Casses rureles, sciche nce dl'aziendes de credit de carater regiunel.

Articol 6

(1) TI ciamp dla previd`enza y dla seguranzes sozieles possa la Region eman`e normes de lege per ntegr`e la despozisions dla leges dl Stat, y la possa costitu`i istituc autonóms aposta o susten`i si istituzion.

(2) La Casses mutues de malatia che ie tla Region y che ie unides ncorpuredes tl Istitut per l'assist`enza de malatia ai lauranc, possa un`i recostituides dal Cuns`ei regiunel tl respet dla regulamentazion di raporc patrimoniei.

(3) La prestazions de ch`esta Casses mutues al b`en di nteressei ne possa nia vester m`endres de ch`eles dl istitut inant numin`a.

Articol 7

(1) Cun la leges dla Region possel un`i istitu`i chemuns y mud`a si cunfins y si denuminazions, do av`ei aud`i la popolazions nteresseedes.

(2) TI cajo che ch`esta mudazions `essa nfluenza sun la zircostrizion teritoriela de ufizies statei `ales permò fazion doi m`ensc do la publicazion dl pruvedim`ent tl "Buletin Ufiziel" dla Region.

---

⁴⁾ Abrog`a dal articul 6 dla lege costituzionela dl 23 de set`ember 1993, n. 2.

CAPITUL III

Funziuns dla Provinzies

Articol 8

(1) La Provinzies à l pudèi de emané normes de lege ti lims ndichei tl articol 4, te chësta materies:

- 1) urdinamënt di ufizies provinziei y dl personal de chisc ufizies;
- 2) toponomastica, respetan la ublianza de bilinguism tl teritore dla Provinzia de Bulsan;
- 3) defendura y cunservazion dl patrimonie storich, artistich y populer;
- 4) usanzas y tradiziuns locales y istituzions cultureles (biblioteches, academies, istituc, museums) che à carater provinziel; manifestaziuns y ativateies artistiches, cultureles y educatives locales; tla Provinzia de Bulsan, possen a chësc fin nce se nuzé de mesuns radiotelevisifs, stluta ora ie la facultà de mplanté staziuns radiotelevisives;
- 5) urbanistica y plans regulatëures;
- 6) defendura dla cuntreda;
- 7) rejons de ujinanza;
- 8) urdinamënt dla mëndra proprieteies cultivedes, ënghe n relazion ala fazion dl articol 847 dl codesc zevil; urdinamënt di 'mejes stluc' y dla cumenanzas familiares che se stiza sun statuc antics o usanzas;
- 9) artejanat;
- 10) edilizia alesireda, finanzieda de plën o n pert da finanziaimënc publics; tlo leprò toca nce i alesiramënc per l frabiché de cëses populeres te luesc tuchei da catastrofes y l'ativateies che enc de carater extraprovinziel dejëuj tla provinziei cun finanziaimënc publics;
- 11) porc sun ruves y lec;
- 12) fieres y marcei;
- 13) mesures de prevenzion y de prim aiut n cajo de catastrofes;

- 14) minieres, cun leprò nce l'eghes minereles y termeles, caves y torbieres;
- 15) ciacia y pescaria;
- 16) cultivazion de montes y parcs per la prutezion dla flora y dla fauna;
- 17) stredaria, egadoc y lëures publics de nteres provinziel;
- 18) comunicazions y trasporc de nteres provinziel, leprò toca nce l regulamënt tecnich y l eserzize de mplanç de furnadoies;
- 19) sëurantëuta direta de servijes publics y si gestion tres aziendes spezieles;
- 20) turism y ndustria de alhierch, tlo leprò toca i mëinacrëp, i purtadëures alpins, i maestri y la scoles de schi;
- 21) agricultura, bòsc y personal di verdabòsc, patrimoine zootecnich y itich, istituc per la prutezion dla plantes, cunsorc agreres y stazions agreres sperimenteles, servijes contra la tampesta, miuramënt di teraces;
- 22) despuscion de utl publich per duta la materies de cumpetënza provinziela;
- 23) costituzion y funzionamënt de cumiscions cumeneles y provinzieles per l'assistënza y l urientamënt di lauranc per abiné n lëur;
- 24) operes idrauliches dla terza, quarta y quinta categoria;
- 25) assistënza y benefienza publica;
- 26) scolines;
- 27) assistënza scolastica per i ciamps de istruzions te chëi che la Provinzies à cumpetënza legislativa;
- 28) frabiché de scoles;
- 29) adestramënt y furmazion profescionela.

Articol 9

(1) La Provinzies dà ora normes de lege tla materies cumpededes su tlo de sot, ti lims dl articol 5:

- 1) polizai locala, urbana y rurela;
- 2) istruzion elementera y secondera (mesana, classica, scientifica, magistrela, tecnica, profescionela y artistica);

- 3) comerz;
- 4) lernerat, libret de lëur, categories y cualifiches di lauranc;
- 5) costituzion y funzionamënt de cumiscions cumeneles y provinzieles de cuntrol sun la crissa y abineda de lëur;
- 6) reprejentazions publiches, per chël che reverda la segurëza publica;
- 7) eserzies publics, tl respet di recuisic sogetifs damandei dala leges dl Stat per giaté la lizënzes, di pudëies de verdia dl Stat, per garantì la segurëza publica, dla facultà dl Ministere dl ntern de anulé d'ufize, aldò dla legislazion statela, i pruvedimënc adotei te chësc ciamp, nce sce definitives. La disciplina di recursc ordeneres contra i pruvedimënc nstësc vën atueda tl cheder dl'autonomia provinziela;
- 8) avanamënt dla produzion ndustriela;
- 9) nuzeda dl'eghes publiches, ora che la gran derivazions per la produzion de energia eletrica;
- 10) igena y sanità, cun leprò l'assistënza sanitera y de spedel;
- 11) ativateies sportives y de tëm্প liede cun mplanc y njinies relatives.

Articol 10

(1) Per ntegré la desposizioni dla leges dl Stat à la Provinzies l pudëi de emané normes legislative tli ciamp dl colocamënt y dla ndrezadura al lëur, cun la facultà de se nuzé – nchin ala costituzion de si ufizies provinziei – di ufizies periferics dl Ministere dl lëur per eserzitè la funziions amministratives lides al pudëi legislatif che ti spieta ala Provinzies nstësses tli ciamp dl lëur.

(2) l sëurastanc di ufizies dl lëur cumenei unirà cris ora y numinei dai organns statai, do avëi audì l Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ y i ambolc nteressei.

---

⁵⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela"

(3) I zitadins residënc tla Provinzia de Bulsan à la rejon de precedënza tl colocamënt al lëur tl teritore dla Provinzia nstëssa, zënza defrenziazion aldò dla purtenienza a na grupa linguistica o aldò dla anzianità de residënza.

Articul 11

(1) La Provinzia possa autorisé la giaurida y l trasferimënt de purtines de banca de aziendes de credit a carater local provinziel y regiunel do avëi audì la minonga dl Ministere dl tesor.

(2) L'autorisazion de giaurida y l trasferimënt tla Provinzia de purtines de banca d'otra aziendes de credit vën data dal Ministere dl tesor do avëi audì la minonga dla Provinzia nteresseda.

(3) La Provinzia numinea l presidënt y l vizepresidënt dla Cassa de sparani do avëi audì la minonga dl Ministere dl tesor.

Articul 12

(1) Per la cunzescions de gran autedes d'ega per la produzion de energia idroelettrica y l slungiamënt de si duredes à la Provinzies teritorialmënter cumpetëntes la rejon de prejenté si usservazions y oposizions te uni mumënt nchin che la minonga definitiva dl Cunsëi Sëurastant per i lëures publics vën data ju.

(2) La Provinzies à oradechël nce la rejon de fé recurs pra l Tribunal Sëurastant dla eghes publiches contra l decret de cunzescion y de slungiamënt.

(3) I Presidënc dla Provinzies ⁵⁾ teritorialmënter cumpetëntes o si deleghei ie nviei a tò pert cun usc cunsultiva ala sentedes dl Cunsëi Sëurastant per i lëures publics, pra chëles che i pruvedimënc nunziei tl prim coma vën ejaminei.

(4) L Ministere cumpetënt tòl i pruvedimënc che reverda l'atività dl Ent naziunel per l'energia eletrica (ENEL) tla region do avëi audì la minonga dla Provinzia nteresseda.

---

⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela"

Articol 13

(1) Tla cunzescions de gran autedes d'ega per fins hidroelectricas à i cunzescioneres la ublianza de ti fé avèi ala Provinzies de Bulsan y de Trènt uni ann debant – per servijes publics y categories de nuzènc da determiné cun lege provinziela – 220 kWh per uni kW de putènza numinela mesana de cunzescion; l'energia eletrica muessa unì data ju pra l'implant de produzion o sun la linia de trasport y de distribuzion a auta tenscion cunlieda cun l'implant nstès tl pont plu convenient per la Provinzia.

(2) Oradechèl stabilèsc la Provinzies, cun lege, i criteres per la determinazion dl priesc d'energia nunziata tlo dessëura y data ca al'aziendes de distribuzion sciche nce i criteres per la tarifes de nuzeda, che ne possa a uni moda nia vester plu autes de chèles delibredes dal Cunité Interministeriel per i Prijes (CIP).

(3) I cunzescioneres de gran autedes d'ega a fin hidroelectriche ti messerà paiè ala Provinzies uni mez ann 6,20 Lire per uni kWh de energia che les ne à nia tètut ju. Chèsta soma per unità nunziata dessëura se muderà pruporzionalmènter ala variacions, nia plu basses dl 5% dl priesc mesan de venduda dla energia eletrica dl ENEL che resuleta dal bilanz cunsuntif dl ent nstès.

(4) Sun la dumandes de cunzescion per de gran autedes d'ega prejentedes, tla Provinzies de Trènt y de Bulsan, n'cuncurènza dal ENEL y dai enc locai, determinei sun na basa de na lege dl Stat che unirà ora, deziderà l'Minister per i lèures publics deberieda cun l'Minister per la ndustria, l'cumerz y l'artejanat y a una cun la Provinzia nterresseda teritorialmènter.

Articol 14

(1) Tl ciamp dla comunicacions y dl trasport iel de bujèn dla minonga dla Provinzia per la cunzescions de linies che passa tres l'raion dla Provinzia.

(2) Oradechël iel ënghe de bujën dla minonga dla Provinzia per operes idrauliches dla prima y dla segunda categoria. L Stat y la Provinzia lëura ora, n cuncurdanza, n plann anuel de coordinamënt dla operes idrauliches che toma te si cumpetënza.

(3) La nuzeda dla eghes publiches da pert dl Stat y dla Provinzia, tl ciamp dla cumpetënza respetiva, ie basà sun n plann general, che vën laurà ora a una danter i reprejentanc dl Stat y dla Provinzia te n cunité apostà.

Articol 15

(1) Sce la normes genereles sun la prugramazion economica ne scrij nia dant n auter sistem de finziamënt, ti asseniea l Ministere dla ndustria, dl cumerz y dl artejanat ala Provinzies de Trënt y de Bulsan cuotes di stanziamënc anuei scric ite tl bilanz dl Stat per l'atuazion dla leges stateles che vëij danora aiuc finzieres per l'avanamënt dl'ativiteies ndustrieles. La cuotes vën determinedes do avëi audì la minonga dla Provinzia y tenian cont dla somes metudes a despozision tl bilanz statel y dl bujën dla popolazion dla Provinzia nstëssa. L Stat y la Provinzia fej ora coche la somes assenièdes vën nuzedes. Sce l Stat porta pro si mesuns al'eseuzion di plans naziunei straordineres dl frabiché scolastich tla Provinzies de Trënt y de Bulsan, vën la ndrova di mesuns nstësc fata ora a una cun la Provinzia.

(2) La Provinzia de Bulsan adrova si stanziamënc destineie a fins assistenziei, soziei y culturei n pruporzion direta ala cunsistënza de uni grupa linguistica y aldò dl bujën de uni grupa linguistica, ora che ti caji straordineres che se damanda ntervënc de prëscia per bujëns particuleres.

(3) La Provinzia de Trënt segurea la destinazion de assé stanziamënc per pudëi sustenì la defendura y l svilup culturel, soziel y economich dla popolazion ladina y de chèles mochena y zimbra residëntes tla Provinzia, tenian cont de si carateristiches y de si bujëns spezifics.⁶⁾

---

⁶⁾ L coma 3 ie unit njuntà dal articol 4, coma 1, pustom d) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

CAPITUL IV

Desposizioni per la Region y per la Provinzies

Articul 16

(1) Tla materies y ti lims te chëi che la Region o la Provinzia possa emané normes legislatives vën i pudëies aministratifs relatifs, che n basa al urdinamënt da dant ti spitova al Stat, eserzitei respetivamënter dala Region y dala Provinzia.

(2) L'atribuzions che ti spieta ala Provinzies n basa ala leges valëivles resta mpe sce cumpatibles cun chësc statut.

(3) L Stat possa oradechël deleghé cun lege ala Region, ala Provinzia y a d'autri enc publics localai funzions de si aministrazion. Te chësc cajo resta la spëises per l eserzize de chëla funzions inant a cëria dl Stat.

(4) L trasferimënt de funzions aministratives da pert dl Stat, nce sce stabili cun chësta lege, puderà unì mudà o revucà cun lege ordinera dla Republica.

Articul 17

(1) Cun lege dl Stat possa l pudëi de emané normes legislatives per servijes che reverda materies che ne toma nia tla cumpetënzes respetives ududes danora da chësc statut unì atribuì ala Region y ala Provinzies.

Articul 18

(1) La Region eserzitea normalmënter la funzions aministratives les delegan ala Provinzies, ai Chemuns y a d'autri Enc localai o se nuzan de si ufizies. La delega ala Provinzies ie de ublianza tla materia di servijes contra l meldefuech.

(2) La Provinzies possa deleghé n valgunes de si funzions aministratives ai Chemuns o a d'autri Enc localai o se nuzé de si ufizies.

Articul 19

(1) Tla Provinzia de Bulsan vën l nseniamënt tla scolines, scoles elementeres y scoles segonderes tenì tla rujeneda de l'oma taliana o tudëscia di sculeies da nsenianc per chëi che

chësta rujeneda ie ënghe chëla de l'oma. Tla scoles elementeres cun scumenciamënt tla segunda o terza tlassa, aldò de cie che unirà stabili cun lege provinziela sun pruposta lienta dla grupa linguistica nteresseda, y te chëles segonderes ie de ublianza l nseniamënt dla segunda rujeneda che vën tenì da nseniànc, per chëi che chësta rujeneda ie chëla de l'oma.

(2) La rujeneda ladina vën adurveda tla scolines y nseniada tla scoles elementeres di luesc ladins. Chësta rujeneda vën oradechël nce adurveda sciche strumënt de nseniamënt tla scoles de uni orden y grado ti luesc nstësc. Te chësta scoles vën l nseniamënt tenì n basa a na valivanza de ëures y resultat finel, per talian y tudësch.

(3) La iscrizion dl sculé tla scoles dla Provinzia de Bulsan vën fata tres na dumanda scëmpla dl pere o de si sostitut legal. Sce la iscrizion ne vën nia azeteda, possa l pere o si sostitut legal prejenté recurs ala sezion autonóma de Bulsan dl Tribunal regiunel de giustizia aministrativa.

(4) Per l'aministrazion dla scoles de rujeneda taliana y per la verdia dla scoles de rujeneda tudëscia y de chëles dla valedes ladines, nunziedes tl coma 2, numinea l Ministere dla publica istruzion, do avëi audì la minonga dla Jonta provinziela de Bulsan, n sëurantendënt scolastich.

(5) Per l'aministrazion dla scolines, dla scoles elementeres y dla scoles segonderes de rujeneda tudëscia, numinea la Jonta provinziela, do avëi audì la minonga dl Ministere dla publica istruzion, n ntendënt scolastich, ora de na pruposta de trëi reprejentanc dla grupa de rujeneda tudëscia tl cunsëi scolastich provinziel.

(6) Per l'aministrazion dla scoles nunziedes tl coma 2 de chësc articul, numinea l Ministere dla publica istruzion n ntendënt scolastich, ora de na pruposta de trëi reprejentanc dla grupa de rujeneda ladina tl cunsëi scolastich provinziel.

(7) L Ministere dla publica istruzion, numinea, a una cun la Provinzia de Bulsan, i presidënc y i cumëmbri dla cumiscions per i ejams de Stat tla scoles de rujeneda tudëscia.

(8) Al fin de avèi na valènza valiva di diploms de cuntlujion muessel unì damandà la minonga dl Cunsèi Sëurastant dla publica istruzion sun i programs de nseniamënt y d'ejam per la scoles dla Provinzia de Bulsan.

(9) L personal aministratif dl pruveditorat scolastich, chël aministratif dla scoles segonderes y l personal aministratif di ispetorac scolastics y dla direziions didatiches passa ala dependènza dla Provinzia de Bulsan, restan asseniedes ai servijes per la scoles de si rujeneda de l'oma.

(10) Respetan mpe la dependènza dal Stat dl personal nseniant, ti vën sëurandata al ntendënt per la scoles de rujeneda tudëscia y al ntendënt per la scoles nunziedes tl coma 2, la cumpetènza per i pruvedimënc n cont dl trasferimënt, dl lizenziament, dl'aspjetadiva, dla strafonghes disciplineres nchin ala suspension per n mëns dala cualifica zënza paiament, per cie che reverda l personal nseniant dla scoles de cumpetènza respetiva.

(11) Contra la mesures tèutes dai ntendënc dla scoles nunziei tl coma dan chësc pòssen fé recurs al Minister per la publica istruzion, che tòl na dezijion definitiva do avèi audì la minonga dl sëurantendënt scolastich.

(12) La grupes de rujeneda taliana, tudëscia y ladina ie reprejentedes tl cunsèi provinziel scolastich y tl cunsèi de disciplina per i maestri.

(13) I reprejentanc di nsenianc tl cunsèi scolastich provinziel vën desinie, tres vela, dal personal nseniant y n pruporzion ala cumpèida di nsenianc dla grupes linguistics respetives. La cumpèida di reprejentanc dla grupa de rujeneda ladina ne daussa, a uni moda, nia vester mëndra de trèi.

(14) L cunsèi scolastich, ora che dejëujer la funziions ududes danora dala leges valëivles, dà ju si minonga de ublianza sun l'istituzion y l stlù de scoles; sun programs y orares; sun la materies de nseniamënt y si partizion te grupes.

(15) Tl cajo de istituzion de universiteies tl Trentin-Südtirol, muessa l Stat dant audì la minonga dla Region y dla Provinzia nteresseda. ⁷⁾

Articul 20

(1) l Presidënc dla Provinzies ⁵⁾ eserzitea l'atribuzions che ti spieta al'autorità de segurëza publica, ududes danora dala leges valëivles tla materies de ndustries pericolëuses, de mestieres da fuera y ncompri, eserzizies publics, agenzies, tipografies, mestieres ambulanc, lauranc y dependënc de cësa, amalei de mënt, drughei y petleri, jëuni sot ai 18 ani.

(2) Ai fins dl'atribuzions nunziedes se joa i Presidënc dla Provinzies ⁵⁾ nce di organs dla polizai de Stat o dla polizai locala urbana y rurela.

(3) L'otra atribuzions, che ti spieta aldò dla leges valëivles de segurëza publica al prefet, ti vën sëurandates ai cuestores.

(4) L'atribuzions, sëurandates ai ambolc sciche ufiziai de segurëza publica o ai funzioneres de segurëza publica destachei, resta mpe.

Articul 21

(1) l pruedimënc dl'autorità statela adotei per rejons de orden publich, che suspënd o limitea o che à a vel' maniera nzidënza sun la fazon dl'autorisazions di Presidënc dla Provinzies ⁵⁾ tla materia dla polizai o d'autri pruedimënc de competënza dla Provinzia, vën emanei do avëi audì l Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ cumpetënt, che muessa dé ju si minonga nchin al lim de tëmp dat sëura tla dumanda.

Articul 22

(1) Per l'usservanza dla leges y di regulamënc regiunei y provinziei possa l Presidënt dla Region ⁸⁾ y i Presidënc dla Provinzies ⁵⁾ damandé la ntervezion y l'assistënza dla polizai dl Stat, o dla polizai locala urbana y rurela.

---

⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

⁷⁾ Cëla l articul 17, comes dal 120 al 128 dla lege dl 15 de mei 1997, n. 127:

17.

(120) N desvieda ala pruzedures de prugramazion aldò dla lege dl 7 de agost 1990, n. 245, y mudazions y ntegrazions suzessives, vèniel lascià pro l'istituzion de na università nia statela tl teritore dla Provinzia autonóma de Bulsan y dla Region autonóma dla Val d'Aosta, metudes a jì da enc y da privac. L Minister per l'universiteies y la nrescida ti dà a chèsta istituzions universiteres, n concurdanza respetivamènter cun la Provinzia autonóma de Bulsan y la Region autonóma dla Val d'Aosta, tres decret, l'autorisazion de cunferì tituli de stude universiteres cun valor legal. Dan che chisc decrec vèn emanei, vèniel audì la minonga dl "Osservatorio per la valutazione del sistema universitario" per cie che reverda la dotazion didatica, scientifica, strumentela, finanzia y de frabica sciche nce l organich dl personal dozènt, l personal de nrescida y l personal nia nseniant. Tres la mudazion dl statut iel puscibl istituì cursc de stude nueves, ala fin de chèi che i urdinamènc de stude valèivli vèij danora la relasceda de tituli cun valor legal, sce i cursc vèn istituìi tl teritore dla Provinzia de Bulsan y dla Region autonóma dla Val d'Aosta. l cuntribuc che l Stat ti cunzed ala istituzions didatiches y de nrescida, vèn determinei uni ann cun decret dl Minister per l'universiteies y la nrescida, n concurdanza respetivamènter cun la Provinzia autonóma de Bulsan y la Region autonóma dla Val d'Aosta ti lims dl stanziamènt de bilanz udù danora per la universiteies nia stateles tl preventif dla spèises dl Minister per la universiteies y la nrescida scientifica y tecnologica. La funzioms aministratives, che reverda l'universiteies te chèsc coma, particularmènter chèles n cont di statuc y di regulamènc didatics, vèn eserzitedes dal Minister per la università y la nrescida scientifica y tecnologica a una respetivamènter cun la Provinzia autonóma de Bulsan y cun la Region autonóma dla Val d'Aosta.

(121) Aldò dl articol 17 dl test unich dla leges costituzionales che reverda l Statut speziel de autonomia per l Trentin-Südtirol, apurvà cun decret dl Presidènt dla Republica dl 31 de agost 1972, n. 670, ie ala Provinzia autonóma de Bulsan atribuì l pudèi de emanè norms legislatives tla materia dl finanziaimènt dl'università aldò dl coma 120 y tla materia dl frabichè universiter, tlo leprò toca nce la vela dla sperses y l'acuisizion – ènghe tres despucion – dla imubilies che ie de bujèn. Do l'emanazion dla norms nunziedes dessëura eserziterà la Provinzia la funzioms aministratives relatives. Per cie che reverda l'atribuzion ala Region autonóma dla Val d'Aosta dl pudèi legislatif tla materia aldò de chèsc coma se teniran, do l'emanazion dl decret de autorisazion nunzià tl coma 120, segunda frasa, ala pruzedura aldò dl articol 48/bis dl Statut speziel per la Val d'Aosta, apurvà cun lege costituzionela dl 26 de fauré 1948, n. 4, y mudazions suzessives.

(122) L'università de Trènt y l'universiteies nunziedes tl coma 120 sustèn y svilupea la cunlaurazion scientifica cun l'universiteies y i zèntri de nrescida dl altri stac y n particular di stac cumèmbri dl'Union europea sibe per bujèns de tuèda scientifica che de nseniamènt. L'acurdanzas de cunlaurazion scientifica possa udèi danora l'esecuzion sibe de cursc ntegrei de stude, pra tramedoi universiteies o pra una d'èiles, sciche nce programs de nrescida njuntei. La medema universiteies recunèsc la validità di cursc dejèuc o dla pertes di plans de stude dejèuc dai studènc pra l'universiteies y la istituzions universiteres oradecà, sciche nce i tituli universiteres arjone ala fin di cursc ntegrei.

(123) Sce l'acurdanzas de cunlaurazion aldò dl coma 122 reverda l'istituzion de cursc de laurea, de diplom y de dutorat de nrescida ieles da comuniché al Minister per la università y la nrescida scientifica y tecnologica tl lim de trènta dis da canche les ie unides stipuledes. Tl cajo che l Minister ne purtèssa a esprescion, tl lim de tèmp de trènta dis da canche l à giatà l'acurdanzas nunziedes, deguna obiezioms per rejons de cuntrasç cun la lege, cun l'ublianzes internaziuneles dl Stat talian y cun i criteres cuntenii tl decrec aldò dl coma 95, devènta chèsta acurdanzas esecutives.

(124) Al'università, nunzieda tl coma 120, istituída tl raion dla provinzia autonóma de Bulsan vèniel aplicà la desposizioni aldò di articulì 170 y 332 dl test unich dla leges

sun l'istruzion postsegondera, apurvà cun decret dl rè dl 31 d'agost 1933, n. 1592, y mudazions y ntegrazions suzessives. La despozisions nunziedes vel mé per i gradi y tituli de stude relascei ti Stac cumèmbri dl'Union europea y che vèn recunesciui diretamènter, zènza ejams ntegratifs, ti tesç valèivli sun i barac de notes danter la Republica taliana y uni Stat cumèmber dl'Union europea, ènghe sce tl'università inant nunzieda ne fossa la faculteies curespundèntes nia njiniedes ite. Tl cajo che chisc barac de notes udèssa danora per l recunescimènt dla valianza de n valgun tituli y gradi, ejams ntegratifs, ie l'aplicazion dla despozisions aldò dl test unich nunzià, apurvà cun decret dl rè n. 1592 dl 1933, sometuda al'ativazion, pra l'università nunzieda te chèsc coma, de cursc universiteres che reverda chisc tituli y gradi.

(125) I organs cumpetènc dl'università de Trènt possa dé orden ala numinazion a profussèur de prima fascia, de profussèur assozià o de assistènt universiter, per tlameda direta, studieusc che à te universiteies oradecà cualificazions analoghes a chèles nunziedes y ududes danora dal urdinamènt universiter talian, tla mesura mascima, per l'università de Trènt, dl trènta per cènt dl organich dl personal udù danora per uni sort de cualificazion. La puscibltà de numinazion aldò de chèsc coma vèn nce aplichedà, tla mesura mascima respetivamènter dl cincanta y dl setanta per cènt al'università istituida tl teritore dla Region autonóma dla Val d'Aosta y al'università istituida tla Provinzia autonóma de Bulsan; da chèsta mesures possel mo unì desvià do che n ie unic a una cun l Minister per la universiteies y la nrescida scientifica y tecnologica.

(126) L'università de Trènt y l'universiteies aldò dl coma 120 possa istituì la facultà de scienza dla furmazion primera. Dan che l curs de laurea posse uni ativà, muessa i cursc ordineres de trèi ani per la scola de educatèures dla scolina y i cursc ordineres de cater ani dla scola magistrela y di istituc magistrei unì tèuc ju.

(127) Per sustenì la realizazion dl'acurdanzas de cunlaurazion internaziunela dl'università de Trènt, che à coche cuntenut l cunferimènt dl titul de dutorat de nrescida, vèn pra la prima aplicazion dla despozisions aldò dl coma 95, pustom c), tl cheder di programs dl'Union europea, chèsc medemo titul relascià dal'università nunzieda te chèsc coma ti lims di dutorac de chèi che la ie sènta aministrativa. Te chisc caji vèn la cumiscion per la valutazion di lèures de dutorat aldò dl articulo 73 dl Presidènt dla Republica dl 11 de lugio 1980, n. 382 remplazeda da na cumiscion numineda dal Retèur, che ie metuda adum da esperc dl setor, de chèi che almanco doi ie profussèures ordineres y un profussèur assozià. Almanco doi cumèmbri dla cumiscion ne daussa nia vester dla università nunzieda.

(128) La Provinzia autonóma de Trènt possa cumandé, cun leges provinzieles, aldò dl articulo 17 dl test unich dla leges costituzioneles che reverda l Statut speziel per l Trentin-Südtirol, apurvà cun decret dl Presidènt dla Republica dl 31 de agost 1972, n. 670, la cunzescion de cuntribuc a bèn dl'università de Trènt per l svilup dla nrescida scientifica y per l'atuazion de programs spezifics y proieç de furmazion.

⁸⁾ Cun l articulo 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vèn la paroles "Presidènt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidènt dla Region".

Articol 23

(1) Per defènder la normes cuntenides te si leges se joa la Region y la Provinzia dla strafonghes penales stabilides dala leges dl Stat per la medema sort de fac.

TITUL II ORGANNS DLA REGION Y DLA PROVINZIES

CAPITUL I Organns dla Region

Articol 24

(1) I organns dla Region ie: I Cunsëi regiunel, la Jonta regiunela y I Presidënt dla Region. ⁹⁾

Articol 25

(1) L Cunsëi regiunel ie metù adum dai cumëmbri di Cunsëies provinziei de Trënt y de Bulsan. ¹⁰⁾

.....¹⁰⁾

.....¹⁰⁾

(4) La cundizion per pudëi eserzitè I dërt litel atif tla Provinzia de Bulsan ie la residënza tl teritore regiunel per n tëmp de cater ani zënza nteruzion. Per I eserzize dl dërt litel atif tla Provinzia de Trënt ie la cundizion chëla dla residënza tl teritore provinziel per I tëmp de un n ann zënza nteruzion. L litadëur che à madurà I tëmp de residënza de cater ani zënza nteruzion tla Region vën scrit ite, ai fins dla veles di Cunsëies provinziei, tla listes liteles dl chemun dla Provinzia, te chël che I à madurà I tëmp plu lonch de residënza tl tëmp di cater ani, o, tl cajo de tëmps de medema dureda, tl chemun de si ultima residënza. Per la vela di Cunsëies provinziei y di Cunsëies cumenei, ududa danora tl articol 63, eserzitea I litadëur, ntan i cater ani, la rejon de vela tl Chemun ulache I fova residënt dant. ¹¹⁾

⁹⁾ Cun I articol 4, coma 1, pustom e) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles “y si Presidënt” remplazedes dala paroles “y I Presidënt dla Region”.

¹⁰⁾ L coma 1 remplazea i comes 1, 2 y 3 da dant aldò dl articol 4, coma 1, pustom f) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹¹⁾ L coma 4 ie unit mudà dal articol 4, coma 1, pustomes g), h), i) y 1) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Articol 26

(1) L Cunsëi regiunel eserzitea i pudëis legislatifs atribuïi ala Region y l'otra funziuns che ti ie unides sëurandates dala Costituzion, da chësc Statut y dal'otra leges dl Stat.

Articol 27

(1) L'atività dl Cunsëi regiunel se dejëuj te doi sescions de medema dureda; la sentedes vën tenides auternativa-mënter tla ziteies de Trënt y de Bulsan.

(2) L Cunsëi nuef se anconta ti 20 dis dala cunedida dla persones litedes ti cunsëies provinziei de Trënt y de Bulsan sun convocazion dl Presidënt dla Region n cëria.¹²⁾

Articol 28

(1) I cumëmbri dl Cunsëi regiunel reprejentea la Region ntiera.

(2) I ne possa nia unì cherdei a respuender dla minonghes y dla stimes dates ju tl eserzize de si funziuns.

(3) La ncëria de cunselier provinziel y regiunel ne ie nia cumpatibla cun chëla de cumëmbri de una dla Cameres, de n auter Cunsëi regiunel, o dl Parlamënt europeich.¹³⁾

Articol 29

14)

Articol 30

(1) L Cunsëi regiunel litea danter si cumëmbri l Presidënt, doi Vizepresidënc y i Secreteres.

(2) L Presidënt y i Vizepresidënc resta tla ncëria per doi ani y mez.

¹²⁾ L articol 27 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom m) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹³⁾ L coma 3 ie unit njuntà dal articol 4, coma 1, pustom n) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹⁴⁾ L articol 29 ie unit abrogà dal articol 4, coma 1, pustom o) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(3) Per i prim trënta mënsch de atività dl Cunsëi regiunel vën I Presidënt lità danter i conselieres dla grupa de rujeneda taliana. Per la perioda che vën do vën I Presidënt lità danter i conselieres dla grupa de rujeneda tudëscia. Cun l'apurvazion, per la periodes respetives, dla maiuranza di conselieres respetivamënter dla grupa de rujeneda taliana o tudëscia, possel unì lità n conselier dla grupa de rujeneda ladina. I Vizepresidënc vën litei danter i conselieres dla grupes de rujeneda defrëntes da chëla dl Presidënt.

(4) Tl cajo che I Presidënt o I Vizepresidënt dl Cunsëi regiunel dajëssa si demiscions, sce l'ëssa da murì o da lascé si ncëria per n'otra gauja, litea I Cunsëi n Presidënt nuef o n Vizepresidënt nuef aldò dla modaliteies ududes danora dal coma 3. La vela muessa unì tenida tla prima senteda che vën do y la ie valëivla nchin ala destumënza dla perioda di doi ani y mez.

(5) I Vizepresidënc sustën I Presidënt che chir ora I Vizepresidënt cherdà a I remplazé tl cajo de assënza o mpedimënt.¹⁵⁾

Articul 31

(1) La normes che regulea l'atività dl Cunsëi regiunel ie stabilides da n regulamënt ntern apurvà dala maiuranza assoluta di conselieres.

(2) L regulamënt ntern stabilësc nce la normes per determiné la purtenienza di conselieres ala grupa linguistica.

Articul 32

(1) L Presidënt y i Vizepresidënc¹⁶⁾ dl cunsëi regiunel che ne ademplësc nia ala ublianzas de si ufize vën revuchei dal Cunsëi nstës a maiuranza de si cumëmbri.

(2) A chësc fin possa I Cunsëi regiunel unì cherdà ite cun prëscia sun dumanda de almanco un n terzo di conselieres.

¹⁵⁾ L articul 30 ie unit remplazà dal articul 4, coma 1, pustom p) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹⁶⁾ La paroles "i Vizepresidënc" ie unides remplazedes nsci dal articul 4, coma 1, pustom q) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(3) Sce I President o I Vicepresident¹⁶⁾ dl Cunsëi regiunel ne chërd nia ite I Cunsëi tl lim de tëmp de chindesc dis dala dumanda, vën I Cunsëi regiunel cherdà ite dal President dla Region.⁸⁾

(4) Sce I President dla Region⁸⁾ ne chërd nia ite I Cunsëi regiunel nchin a chindesc dis dala destumënza dl lim de tëmp scrit dant tl coma dan chësc, vën la cunvocation fata dal Cumisser dl Guvirn.

(5) .....

Articol 33

(1) La gaujes de desliamënt nunziedes tl articol 49-bis, coma 1 y 2, vel nce per I Cunsëi regiunel. Tl cajo de desliamënt dl Cunsëi regiunel vëniel tenì, tl lim de tëmp de trëi mënsc, veles nueves di Cunsëies provinziei.

(2) L desliamënt vën fat cun la pruzedures ududes danora dal articol 49-bis. Cun I decret de desliamënt vëniel numinà na cumiscion de trëi cumëmbri, cris ora danter i zitadins litabli al Cunsëi provinziei. Un de chisc cumëmbri à da vester de rujeneda tudëscia,

(3) I Cunsëies provinziei desliei eserzitea inant si funzioms nchin ala vela di Cunsëies provinziei nueves.¹⁸⁾

Articol 34

(1) L Cunsëi regiunel vën cherdà ite da si President te na senteda ordinera tla prima ena d'uni semester y, te sentedes straordineres, sun dumanda dla Jonta regiunela o dl President de chësta, o sun dumanda de almanco un n cuinto di conselieres tla ncëria, y oradechël ti caji udi danora da chësc Statut.

⁸⁾ Cun I articol 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "President dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "President dla Region".

¹⁶⁾ La paroles "i Vicepresidenc" ie unides remplazedes nsci dal articol 4, coma 1, pustom q) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹⁷⁾ L coma 5 ie unit abrogà dal articol 4, coma 1, pustom o) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

¹⁸⁾ L articol 33 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom r) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Articol 35

(1) Tla materies che ne ie nia de cumpetënza dla Region, ma che ie per chësta de nteres particular, possa l Cunsëi regiunel formulé ghiranzes y proiec. Chisc vën mandei dal Presidënt dla Region ⁸⁾ al Guviern per la prejentazion ala Cameres y ti vën fac avëi n forma de copia al Cumisser dl Guviern.

Articol 36

(1) La Jonta regiunela ie costituïda dal Presidënt dla Region, che ie si sëurastant, da doi Vizepresidënc y dai assessëures efetifs y suplënc. ¹⁹⁾

(2) L Presidënt, i Vizepresidënc y i assessëures vën litei dal Cunsëi regiunel te si grem cun vela sucrëta y a maiuranza assoluta.

(3) La cumposizion dla Jonta regiunela muessa respeté la cunsistënza dla grupes linguïstiches coche les ie reprejentedes tl Cunsëi dla Region. Di Vizepresidënc fej un pert dla grupa de rujeneda taliana y l auter dla grupa de rujeneda tudëscia. Ala grupa linguïstica ladina ti vëniel garantì la reprejentanza tla Jonta regiunela nce n desvianza dala reprejentanza pruporzionela. ²⁰⁾

(4) L Presidënt chir ora l Vizepresidënt che ie cherdà a l remplazé tl cajo de assënza o mpedimënt.

(5) I assessëures suplënc vën cherdei a remplazé i assessëures efetifs tl'atribuzions respetives, tenian cont dla grupa linguïstica de chëla che i remplazei fej pert.

Articol 37

(1) L Presidënt y i cumëmbri dla Jonta regiunela resta tla ncëria per duta la dureda dl Cunsëi regiunel y do la

⁸⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "Presidënt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidënt dla Region".

¹⁹⁾ L coma 1 ie unit ntegrà dal articol 4, coma 1, pustom s) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

²⁰⁾ L coma 3 ie unit ntegrà dal articol 4, coma 1, pustom t) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

destumënza de chësc se cruzia ëi mé dl se dejëujer dl'aministrazion ordinera nchin che l President y i cumëmbri dla Jonta ie numinei da pert dl Cunsëi nuef.

(2) l cumëmbri dla Jonta regiunela che ie pert de n Cunsëi provinziel deslià eserzitea inant si ufize nchin ala vela dl Cunsëi provinziel nuef. ²¹⁾

Articol 38

(1) l President dla Region ⁸⁾ o i assessëures che ne respetea nia la ublianzes stabilides dala lege vën revucheï dal Cunsëi regiunel.

(2) ..... ²²⁾

,

Articol 39

(1) Tl cajo che l ie de bujën de remplazé l President dla Region ⁸⁾ o i assessëures per gauja de mort, demiscions o revucasion, chërd l President dl Cunsëi regiunel adum l Cunsëi tl lim de tëmp de chindesc dis.

Articol 40

(1) l President dla Region ⁸⁾ reprejentea la Region.

(2) l tòl pert ala sentedes dl Cunsëi di Ministri, canche l vën tratà cuestions che reverda la Region.

Articol 41

(1) l President dla Region ⁸⁾ mëina la funziions aministratives deleghedes dal Stat ala Region, se tenian ala istruzions dl Guviern.

⁸⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "President dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "President dla Region".

²¹⁾ l coma 2 ie unit njuntà dal articol 4, coma 1, pustom u) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

²²⁾ l coma 2 ie unit abrogà dal articol 4, coma 1, pustom o) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Articol 42

(1) L'President d'la Region ⁸⁾ determina la partizion di ciamps de cumpetènza danter i assessëures efetifs cun n decret aposta che à da unì publicà tl Buletin d'la Region.

Articol 43

(1) L'President d'la Region ⁸⁾ emanea, cun n si decret, i regulamënc delibrei dala Jonta.

Articol 44

(1) La Jonta regiunela ie l'organn esecutif d'la Region. A d'ëila ti spieta:

- 1) la delibrazion di regulamënc per l'esecuzion d'la leges apurvedes dal Cunsëi regiunel;
- 2) l'atività amministrativa per la cuestions de nteres regiunel;
- 3) l'amministrazion dl patrimone d'la Region y l'control sun la gestion, tres aziendes spezieles, di servijes publics regiunei de sort ndustriela o cumerziela;
- 4) l'otra atribuzions che ti vën recunesciudes da chësta lege o da d'otra despozions;
- 5) l'adozion, tl cajo de prëscia, de pravedimënc de cumpetènza dl Cunsëi; chisc muessa unì sometui ala ratifica dl Cunsëi nstës te si prima senteda che vën do.

Articol 45

(1) La Jonta regiunela muessa unì consulteda ai fins dl'istituzion y d'la regulamentazion di servijes naziunei de comunicazion y de trasport che nteressea particularmënter la Region.

---

⁸⁾ Cun l'articol 4, coma 1, pustom a) d'la lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "President d'la Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "President d'la Region".

Articol 46

(1) L Cunsëi regiunel possa deleghé ala Jonta regiunela l tratamënt dla cuestions de si cumpetënza, ora che l'emanazion di pruvedimënc de lege.

CAPITUL II **Organns dla Provinzia**

Articol 47

(1) I organns dla Provinzia ie: I Cunsëi provinziel, la Jonta provinziela y l Presidënt dla Provinzia.²³⁾

(2) N armunia cun la Costituzion y cun i prinzipls dl urdinamënt giuridich dla Republica, tl respet dla ublianzas internaziuneles y tla usservanza de chël che ie stabili te chësc Capitul, determinea la lege provinziela, apurveda dal Cunsëi provinziel cun la maiuranza assoluta de si cumëmbri, la forma de guviern dla Provinzia y, n particular, la modaliteies de vela dl Cunsëi provinziel, dl Presidënt y di assessëures, la relazions danter i organns dla Provinzia, la prejentazion y l'apurvazion dla mozion mutiveda de desfidënza ti cunfronc dl Presidënt dla Jonta, i caji de nia litabltà y de ncumpatibltà cun la ncëries nunziedes dessëura, sciche nce l eserzize dl dërt de scumenciadiva populera n cont dla leges provinzieles y dl referendum provinziel abrogatif, propositif y consultatif. Acioche l posse unì arjont che tramedoi sésc sibe reprejentei te na maniera valiva, vëniel cun la medema lege provinziela sustenì la cundizions de valivanza per la partezipazion ala veles. La demiscions cuntestueles dla maiuranza di cumëmbri dl Cunsëi provinziel cumporta l desliamënt dl Cunsëi nstës y la vela cuntestueta dl Cunsëi nuef y dl Presidënt dla Provinzia, sce chësc vën lità te na vela generela y direta. Tl cajo che l Presidënt dla Provinzia vënie lità dal Cunsëi provinziel, vën l Cunsëi deslià sce l ne ie nia bon de dejëujer si funzioms pervia che l ne ie nia puscibl furmé na maiuranza tl lim de

---

²³⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom v) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "y si Presidënt" remplazedes cun la paroles "y l Presidënt dla Provinzia".

tëmp de 90 dis dala veles o dala demiscions dl President nstës. ²⁴⁾

(3) Tla Provinzia autonóma de Bulsan vën l Cunsëi provinziel lità aldò dl sistem pruporzionel. Tl cajo che la lege provinziela vëije danora la vela dl President dla Provinzia de Bulsan tla forma de na vela generela y direta, ie chësta lege provinziela da apurvè cun la maiuranza di doi terzi di cumëmbri dl Cunsëi provinziel. ²⁴⁾

(4) La leges provinzieles nunziedes pra i comes 2 y 3 ne unirà nia comunichedes al Cumisser dl Guvirn aldò dl articul 55 coma 1. L Guvirn dla Republica possa fé valèi la cuestion de legitimità costituzionela de chësta leges provinzieles pra la Chëurt costituzionela nchin a trënta dis do si publicazion. ²⁴⁾

(5) La leges provinzieles nunziedes tl coma 2 ie sometudes a n referendum provinziel, sce nchin a trëi mënsc do la publicazion, se l damanda n cincantejim di litadëures o n cuinto di cumëmbri dl Cunsëi provinziel. L referendum vën regulamentà dala lege aposta de uni una dla Provinzies. Sce la lege provinziela sometuda a referendum, ne vën nia apurveda cun la maiuranza dla ujes valëivles, pona ne vëniela nia promulgheda. ²⁴⁾

(6) Sce la leges ie unides apurvedes cun la maiuranza di doi terzi di cumëmbri dl Cunsëi provinziel, vën l referendum mé fat sce, tl tëmp de trëi mënsc do la publicazion dla leges, vën la dumanda sotscrita da un n chindescejim dla persones cun rejon de lité per la vela dl Cunsëi provinziel. ²⁴⁾

Articul 48

(1) Uni Cunsëi provinziel vën lità tres na vela generela, direta y sucrëta, ie metù adum da 35 conselieres y resta tla ncëria per cin 5 ani. I cin ani scumëncia cun l di dla vela. La veles se dejëuj cuntestualmënter n l medemo di. Sce n Cunsëi provinziel vën lità da nuef dan l tëmp, réstel tla ncëria nchin che i cin ani dl Cunsëi che ne ie nia unì lità da nuef ie passei.

---

²⁴⁾ I comes 2, 3, 4, 5 y 6 ie unic njuntei dal articul 4, coma 1, pustom v) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(2) La lege per la vela dl Cunsëi provinziel de Bulsan muessa garanti la reprejtanza dla grupa de rujeneda ladina.

(3) Na luegia tl Cunsëi provinziel de Trënt ti spieta a chèl raion che tòl ite i chemuns de Moena, Soraga, Vich, Poza, Mazzin, Ciampedel y Cianacei, te chèl che i Ladins dla Dolomites de Fascia ie nciasei, y l ti vën atribuì aldò dla normes stabilides cun la lege nunziata tl articul 47 coma 2.

(4) La veles dl Cunsëi provinziel neuf vën cunedides dal Presidënt dla Provinzia y les vën tenides al plu abenëura la quarta dumënia dan y al plu tert la segunda dumënia do l finé via di cin ani. L decret cun chèl che la veles vën cunedides vën publicà al plu tert carantecin dis dan l di dla veles.

(5) L Cunsëi provinziel neuf se anconta per l prim iede sun chereda dl Presidënt dla Provinzia n cëria nia do l vintejim di da canche la persones litedes ie unides prutlamedes.²⁵⁾

Articul 48-bis

(1) I cumëmbri dl Cunsëi provinziel reprejtea duta la Provinzia. Dan unì lascei pro a eserzitè si funzioms juri de vester fedei ala Costituzion.

(2) I cumëmbri dl Cunsëi provinziel ne possa nia unì cherdei a respuender de si minonghes purtedes a esprescion y dla stimes dates tl eserzize de si funzioms²⁶⁾.

Articul 48-ter

(1) L Cunsëi provinziel de Trënt litea danter si cumëmbri l Presidënt, n Vizepresidënt y i Secreteres.

(2) L Cunsëi provinziel de Bulsan litea danter si cumëmbri l Presidënt, doi Vizepresidënc y i Secreteres. I Vizepresidënc vën litei danter i conselieres dla grupa de rujeneda che ne ie nia chèla dl Presidënt. L Presidënt numinea l Vizepresidënt che l reprejtea tl cajo de assënza o mpedimënt.

²⁵⁾ L articul 48 ie unit remplazà dal articul 4, coma 1, pustom z) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

²⁶⁾ I articuli 48/bis y 48/ter ie unic njuntei dal articul 4, coma 1, pustom aa) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(3) Per i prim trënta mënsch dl'atività dl Cunsëi provinziel de Bulsan vën l'President lità danter i cunselieres dla grupa de rujeneda tudëscia; per l tēmp che vën do ie l'President lità danter i cunselieres dla grupa de rujeneda taliana. Sce la maiuranza di cunselieres respetivamēter dla grupa de rujeneda tudëscia o taliana ie a una, possel, per la dureda de tēmp curespundēnta, unì lità sciche President n cunselier dla grupa de rujeneda ladina.²⁶⁾

Articol 49

(1) Per i Cunsëies provinziei vel, per chël che les ie cumpatibles, la desposizioni di articuli 31, 32, 34, 35 y 38.²⁷⁾

Articol 49-bis

(1) L Cunsëi provinziel possa unì deslià canche l cumēt azions che ie contra la Costituzion o viulazions grieves contra la lege o canche l ne remplazea nia la Jonta o si President che à cumetù tel azions o viulazions contra la lege.

(2) L Cunsëi provinziel possa nce unì deslià per rejons de segurēza naziunela.

(3) L desliamēt vën cumandà cun decret mutivà dl President dla Republica sun delibrazion dl Cunsëi di Ministri, do avēi audì na Cumiscion de deputac y senatēures, furmeda per la cuestions regiuneles aldò dla modaliteies stabilides dala lege dla Republica.

(4) Cun l medemo decret de desliamēt vëniel numinà na cumiscion de trēi cumēmbri, cris ora danter i zitadins litabli al Cunsëi provinziel. Per la Provincia de Bulsan muessa la cumposizion dla cumiscion vester relativa ala cunsistēntza dla grupes linguistiches che costituēsc la popolazion de chēsta provinzia. La cumiscion litea danter si cumēmbri l'President, che eserzitea l'atribuzions dl

²⁶⁾ I articuli 48/bis y 48/ter ie unic njuntei dal articol 4, coma 1, pustom aa) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

²⁷⁾ L articol 49 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom bb) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Presidënt dla Provinzia. La Cumiscion cunedësc la veles dl Cunsëi nuef tl lim de tēmp de trēi mēns y tōl i pruvedimēnc che ie de cumpetēnza dla Jonta provinziela y chēi che ne possa nia unì sburdlei. Chisc pierd si fazion sce i ne vën nia ratifiche dal Cunsëi nchin do n mēns da si cunvocation.

(5) L Cunsëi provinziel nuef ie cunvocà dala cumiscion te n lim de tēmp de vint dis do la veles.

(6) L desliamēt dl Cunsëi provinziel ne cumporta nia l desliamēt dl Cunsëi regiunel. I cumēmbri dl Cunsëi provinziel deslià eserzitea inant si funzioms de cunselieres regiunei nchin ala vela dl Cunsëi provinziel nuef.

(7) Cun decret mutivà dl Presidēt dla Republica y tla usservanza dla formes ududes danora tl coma 3 vëniet dat orden dla remozion dl Presidēt dla Provinzia, sce lità cun veles genereles y diretes, tl cajo che l'ëssa cumpli azions cuntreres ala Costituzione o cumetù plu iedesc viulazions grieves dla lege. La remozion possa nce unì cumandada per rejons de segurēza naziunela.²⁸⁾

Articol 50

(1) La Jonta provinziela de Trënt ie metuda adum dal Presidēt, dal Vizpresidēt y dai assessēures. La Jonta provinziela de Bulsan ie metuda adum dal Presidēt, da doi Vizepresidēnc y dai assessēures.

(2) La cumposizion dla Jonta provinziela de Bulsan muessa vester n relazion ala cunsistēnza dla grupes de rujeneda, coche les ie reprejentedes tl Cunsëi dla Provinzia. Chēi cumēmbri dla Jonta provinziela che ne fej nia pert dl Cunsëi vën litei dal Cunsëi provinziel nstēs cun la maiuranza di doi terzi de si cumēmbri sun pruposta de una o de plu grupes de cunselieres, a cundizion che l sibe l cunsēns di cunselieres dla grupa linguistica di desinie, y plu avisa de chēi cunselieres dla maiuranza, che sustēn la Jonta provinziela. Di

---

²⁸⁾ L articol 49/bis ie unit njuntà dal articol 4, coma 1, pustom cc) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Vizepresidënc ie un dla grupa de rujeneda tudëscia y un dla grupa de rujeneda taliana. L President chir ora l Vizepresidënt che l reprejentea tl cajo de assënza o de mpedimënt.

(3) Ala grupa de rujeneda ladina ti possel unì recunesciù la reprejentanza tla Jonta provinziela de Bulsan ndependentmënter dala reprejentanza pruporzionela. Sce n sël reprejètant ladin ie tl Cunsëi provinziel y l vën lità te Jonta, muessel renunzië ala ncëria de President o Vizepresidënt dl Cunsëi provinziel.

(4) L'apurvazion dla mozion de desfidënza ti cunfronc dl President dla Provinzia lità cun vela generela y direta, y la remozion o la demiscion de chësc cumporta la demiscions dla Jonta y l desliamënt dl Cunsëi provinziel.²⁹⁾

Articol 51

(1) Al President y ai assessëures provinziei vëniel aplicà la despozisions dl articol 37, ora che sce les ne fossa nia cumpatibles.³⁰⁾

Articol 52

(1) L President dla Provinzia⁵⁾ reprejentea la Provinzia.

(2) L tòl i pruvedimënc che ie n cajo de bujën y de prëscia tl ciamp dla segurëza y dla igena publica tl nteres dla popolazion de doi o plu chemuns.

(3) L President⁵⁾ determinea la partizion di ciamps de cumpetënza danter i assessëures efetifs cun n decret aposta che vën publicà tl "Buletin Ufziel" dla Region.

(4) L tòl pert ala sentedes dl Cunsëi di Ministri, canche l vën tratà cuestions che reverda la Provinzia.

---

⁵⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "President dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "President dla Provinzia".

²⁹⁾ L articol 50 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom dd) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

³⁰⁾ L articol 51 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom ee) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

Articul 53

(1) L Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ emanea, cun n si decret, i regulamënc delibre dala Jonta.

Articul 54

(1) Ala Jonta provinziela ti spieta:

- 1) la delibrazion di regulamënc per l'esecuzion dla leges apurvedes dal Cunsëi provinziel;
- 2) la delibrazion di regulamënc tla materies che, aldò dl regulamënt valëivl, toma tl pudëi de regulamentazion dla Provinzies;
- 3) l'atività aministrativa n cont dla cuestions de nteres provinziel;
- 4) l'aministrazion dl patrimone dla Provinzia y l cuntrol sun la gestion de aziendes spezieles provinzieles per servijes publics;
- 5) la verdia y l cuntrol sun l'aministrazions cumeneles, sun l'istituzions publiches de assistënza y de benefizienz, sun i cunsorc y sun i enc y istituc locai, tlo leprò vën nce rateda la facultà de suspension y de desliamënt de si organs aldò dla lege. Ti caji inant nunziei y canche, per vel' gauja, ne ie l'aministrazions nia bones de mené inant si atività ti spietel nce ala Jonta provinziela de numiné i cumisseres, cun la ublianza de i crì ora tla provinzia de Bulsan, tla grupa de rujeneda che à la maiuranza di aministradëures tl organn plu reprejentatif dl ent. Al Stat ti resta resservei i pruvedimënc straordineres nunziei dessëura, sce i ie de bujën per rejons de orden public y canche i reverda chemuns cun na popolazion sëura i 20.000 abitanc;
- 6) l'otra atribuzions che ti vën recunesciudes ala Provinzia da chësc Statut o da altra leges dla Republica o dla Region;

---

⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

- 7) l'adozion, tl cajo de prëscia, de pruvedimënc de cumpetënza dl Cunsëi; chisc ti muessa unì sometui ala ratifica al Cunsëi nstës te si prima senteda che vën do.

TITUL III

APURVAZION, PROMULGAZION Y PUBLICAZION DLA LEGES Y DI REGULAMËNC REGIUNEI Y PROVINZIEI

Articul 55

(1) I dessënies de lege apurvei dal Cunsëi regiunel o da chèl provinziel vën comunichei al cumisser dl Guviern a Trënt, sce l se trata dla Region o dla Provinzia de Trënt, y al cumisser dl Guviern a Bulsan, sce l se trata dla Provinzia de Bulsan. I dessënies de lege vën promulghei trënta dis do la comunicazion, sce l Guviern ne i manda nia inò respetivamënter al Cunsëi regiunel o a chèl provinziel cun la usservazion che i sëurapassa la cumpetënzes respetives o che i ie n contrast cun i nteresc naziunei o cun chèi de una dla doi Provinzies dla Region.

(2) Sce l Cunsëi regiunel o chèl provinziel i apurvea da nuef cun la maiuranza assoluta de si cumëmbri iesi promulghei, sce, tl lim de chindesc dis dala comunicazion, ne nviëia l Guviern nia via la cuestion de legitimità dan la Chëurt costituzionela, o de merit, per contrast de nteresc dan la Cameres. Tl cajo de pesima tòl la Chëurt la dezijion de chi che ie la cumpetënza.

(3) Sce na lege ie detlareda de prëscia dal Cunsëi regiunel o da chèl provinziel a maiuranza assoluta di cumponënc respetives, ne ie la promulgazion y la jita n forza, sce l Guviern ie a una, nia sometudes ai lims de tëmپ nunziei dessëura.

(4) La leges regiuneles y chèles provinzieles ie promulghedes respetivamënter dal Presidënt dla Region ⁸⁾ y dal Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ y ududes dal Cumisser dl Guviern cumpetënt.

⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

⁸⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "Presidënt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidënt dla Region".

Articol 56

(1) Sce n rata che na pruposta de lege vede contra la valivanza di dërc danter i zitadins dla grupes linguistiches defrëntes o dla carateristiches etniches y cultureles dla grupes nstësses, possa la maiuranza di cunselieres de na grupa linguistica tl Cunsëi regiunel o te chël provinziel de Bulsan damandé che l vënie lità per grupes linguistiches.

(2) Tl cajo che la dumanda de na vela spartida ne vënie nia azeteda, o sce la pruposta de lege vën apurveda cun la usc cuntrera de doi terzi di cumëmbri dla grupa linguistica che à fat la dumanda, possa la maiuranza dla grupa nstëssa cunteté la lege dan la Chëurt costituzionela tl lim de trënta dis dala publicazion, per la rejons nunziedes tl coma da dant.

(3) L recurs ne à deguna fazion ntardienta.

Articol 57

(1) La leges regiuneles y provinzieles vën publichedes tl "Buletin Ufiziel" dla Region tl test talian y tudësch y va n forza n l chindescejim di do che les ie unides publichedes, ora che sce la lege dà d'otra despozisions.

(2) Tl cajo de pesima vën la nterpretazion dla norma fata aldò dl test talian.

(3) N ejemplar dl "Buletin Ufiziel" ti vën fat avëi al Cumisser dl Guviern.

Articol 58

(1) Tl "Buletin Ufiziel" dla Region vën la leges y i decrec dla Republica che nteressea la Region publichei nce per tudësch, y chësc ne à deguna fazion sun si jita n forza.

Articol 59

(1) La leges apurvedes dai Cunsëies regiunei y provinziei y i regulamënc emanei dala Jonta regiunela y da chëles provinzieles muessa unì publichedes, sciche nutizia, te na sezion apostà dla Gazëta Ufiziela dla Republica.

Articol 60

(1) Cun lege regiunela vën regulei l eserzize dla scumen-
ciadiva populera y l referendum per la leges regiuneles. ³¹⁾

TITUL IV

ENC LOCAI

Articol 61

(1) Tl urdinamënt di enc publics locai ie stabilides la
normes per seguré la reprejntanza pruporzionela dla
grupes linguistiches tla costituzion di organns di enc nstësc.

(2) Ti chemuns dla Provinzia de Bulsan à uni grupa
linguistica la rejon de unì reprejnteda tla Jonta cumenela sce
l ie tl Cunsëi cumenel almanco doi cunselieres de chëla grupa.

Articol 62

(1) La normes sun la cumposizion di organns colegiai di
enc publics locai tla Provinzia de Bulsan garantësc la
reprejntanza dla grupa linguistica ladina. ³²⁾

Articol 63

(1) Per l eserzize dl dërt litel atif pra la veles di Cunsëies
cumenei dla Provinzia de Bulsan vëniel aplicà la
desposizions dl ultimo coma dl articol 25.

Articol 64

(1) La regulamentazion dl'organisazion y dl funziona-
mënt di enc publics, che dejëuj si atività nce delà di cunfins
dla Region, ti spieta al Stat.

Articol 65

(1) L urdinamënt dl personal di Chemuns ie regulà dai
Chemuns nstësc tl respet di prinzijs generei che puderà unì
stabillii da na lege regiunela.

---

³¹⁾ L articol 60 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom ff) dla lege costituzionela dl
31 de jené 2001, n. 2.

³²⁾ L articol 62 ie unit remplazà dal articol 4, coma 1, pustom gg) dla lege costituzionela
dl 31 de jené 2001, n. 2.

TITUL V

DEMANE Y PATRIMONE DLA REGION Y DLA PROVINZIES

Articul 66

(1) La stredes, l'autostredes, la ferates y la cundotes dal'ega che ie estlusivamënter de nteres regiunel y che unirà definedes tla normes de atuazion de chësc Statut, fej ora l demane regiunel.

Articul 67

(1) I bòsc de proprietà dl Stat tla Region, la minieres, la caves y la torbieres, canche al patron dl terac ti ie unida tēuta la rejon de despunibltà, la frabiches destinedes a sēntes de ufizies publics regiunei cun si mubilia y njinies, y i autri bēns destinei a n servisc publich regiunel fej ora l patrimone ndespunibl dla Region.

(2) I bēns imubii dl patrimone dl Stat che ie tla Region vën trasferii al patrimone dla Region.

(3) Tla normes de atuazion de chēsta lege unirà determinedes la modaliteies per la sēurandata da pert dl Stat di bēns nunziei dessēura.

(4) I bēns imubii nluegei tla Region che ne ie de deguni, ie dla Region.

Articul 68

(1) N curespondēnza ala materies nueves atribuides ala cumpetēnza dla Provinzies, sēurantòl chēstes, tl raion de si teritore, i bēns y i dērc demaniei y patrimuniei de natura imubila dl Stat y i bēns y i dērc demaniei y patrimuniei dla Region, ora che, te uni cajo, cieche reverda l demane militer, i servijes de carater naziunel y la materies de cumpetēnza regiunela.

TITUL VI

FINANZA DLA REGION Y DLA PROVINZIES

Articul 69

(1) Ala Region ti vèniel zedù la ntredes dla chëutes ipotecares scudides sun si teritore per bëns nluegei iló.

(2) N plu ti vèniel zedù ala Region la cuotes dl rendimënt dla ntredes tributeres dl Stat scudides tl teritore regiunel y dates sëura de sot:

- a) i nuef diescejims dla chëutes sun l'arpejons y la duna-zions y sun l valor netto global d'arpejons;
- b) i doi diescejims dla chëuta sun l valor njuntà, ora de chëla relativa ala importazion, al netto di reimbursamënc fac aldò dl articul 38/bis dl decret dl Presidënt dla Republica dl 26 de utober 1972, n. 633, y mudazions;
- c) i nuef diescejims dla ntreda dl juech al lot, al netto dla venciudes;
- d) i 0,5 diescejims dla chëuta sun l valor njuntà relativa ala importazion scudida tl teritore regiunel.³³⁾

Articul 70

(1) Ala Provinzies ti val la ntredes dla chëuta erariela, scudida ti teritoresc respetives, sun la energia eletrica adurveda iló.³⁴⁾

Articul 71

(1) Per la cunzescions de gran autedes de eghes publiches tla Provinzia, unfat per cie fin che les ie unides relascedes o ie da relascé, ti zed l Stat ala Provinzia i nuef diescejims dla soma dl fit anuel stabili dala lege.

Articul 72

(1) La Provinzies possa stabili chëutes y tasses sun l turism.³⁵⁾

³³⁾ L articul 69 ie unit remplazà dal articul 1 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386.

³⁴⁾ L articul 70 ie unit remplazà dal articul 2 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386.

³⁵⁾ L articul 72 ie unit remplazà dal articul 9 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386.

Articol 73

(1) La Region y la Provinzies à, n armunia cun i prinzijs dl sistem tributer dl Stat, la facultà de istituì cun leges chëutes tla materies che ie de si cumpetënza.³⁶⁾

Articol 74

(1) La Region y la Provinzies à la facultà de dé ora mpresc nterns garantii deplën estlusivamënter da d'ëiles per nvestimënc te mplanç de carater permanënt per na soma che ne daussa nia vester plu auta dla ntredes ordineres.

Articol 75

(1) Ala Provinzies ti vëniel atribuì la cuotes dl rendimënt dla ntredes tributeres dl Stat cumpededes su dessot, scudides ti teritoresc provinziei respetives:

- a) i nuf diescejims dla chëutes de register y de bol y dla chëutes de cunzescion guviernativa;
- b) i nuf diescejims dla chëutes de zirculazion per i veicli imatriculei sun i teritoresc respetives;
- c) i nuf diescejims dla chëuta sun l cunsum di tabacs per la vendudes sun i teritoresc dla doi Provinzies;
- d) i set diescejims dla chëuta sun l valor njuntà, ora de chëla sun la importazion, al netto di rembursamënc fac aldò dl articol 38-bis dl decret dl Presidënt dla Republica dl 26 de utober 1972, n. 633, y mudazions;
- e) i cater diescejims dla chëuta sun l valor njuntà revardënta la importazion scudida sun l teritore regiunel, da partì su tla relazion dl 53% sun la Provinzia de Bulsan y dl 47% sun la Provinzia de Trënt;
- f) i nuf diescejims dl rendimënt dla chëuta de fabricazion sun l penzin, sun i uelesc da gas per autotrazion y sun i gasc de petruеле lutri per autotrazion, dac ora dai distributëures sun i teritoresc dla doi Provinzies;

³⁶⁾ L articol 73 ie unit remplazà dal articol 10 dla lege dl 30 de nuvëmber 1989, n. 386.

g) i nuef diescejmims de duta l'otra ntredes tributeres erarieles, diretes o ndiretes, cochemei denuminedes, nce la chëuta locala sun i rendimënc, ora de chëles che ti spieta ala Region o a d'autri enc publics.

(2) Pra l munté dla cuotes nunziedes vëniel ënghe ratà la ntredes che reverda l raion dla Provinzies y che, n atuazion de despozisions legislatives o aministratives, ie unides scudides da ufizies ora dl teritore dla Provinzies respetives.³⁷⁾

Articol 76 –77

38)

Articol 78

(1) Acioche la Provinzies autonómes sibe tla cundizion finanziaela de arjonjer si fins y de dejëujer la funzioms stabilides dala lege, ti val a d'ëiles na soma nia plu auta di cater diescejmims dl rendimënt dla chëuta sun l valor njuntà relativa ala importazion scudida tl raion regiunel, da parti su tla pruporzion dl 47% ala Provinzia de Trënt y dl 53% ala Provinzia de Bulsan. La devoluzion vën fata zënza liam de destinazion a fins determinei, ora che per chël che reverda l articol 15 dl statut y la norma de atuazion relativa.

(2) Tla determinazion de chësta cuota uniral tenì cont, n basa ai parametri dla popolazion y dl teritore, ënghe dla spëises per i ntrevënc generei dl Stat stabili tl rest dl teritore naziunel ti medemi ciamps de cumpetënza dla Provinzies. La cuota unirà determineda uni ann danter l Guviern y l Presidënt dla Provinzia.^{5) 39)}

⁵⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

³⁷⁾ Remplazà dal articol 3 dla lege dl 30 de nuvëmber 1989, n. 386.

³⁸⁾ Aldò dl articol 3 dla lege dl 30 de nuvëmber 1989, n. 386 remplazea l articol 75 i articuli da dant 75, 76 y 77.

³⁹⁾ L articol 78 ie unit remplazà dal articol 4 dla lege dl 30 de nuvëmber 1989, n. 386.

Articol 79

(1) L'articol 119, coma 3 dla Costituzion vèn aplicà nce ala Provinzies autonómes de Trënt y de Bulsan.

Articol 80

(1) La Provinzies à cumpetënza legislativa, ti lims stabilii dal articol 5, tla materia de finanza locala. ⁴⁰⁾

Articol 81

(1) Per ti unì ancontra ai bujëns dl bilinguism possa la Provinzia de Bulsan ti assenië ai chemuns na cuota de ntegrazion.

(2) Acioche i chemuns sibe economicamënter tla cundizion de arjonjer si fins y de eserzitè la funziions stabilides dala leges, ti fej la Povinzies de Trënt y de Bulsan avèi ai chemuns assé mesuns finanziaeres, da cuncurdé danter l'Presidënt dla Provinzia y na reprejentanza unitera di chemuns curespundënc. ⁴¹⁾

Articol 82

(1) La Region y la Provinzies cunlëura per azerté la chèutes erarieles sun i davanies dla persones che à si domizil fischel ti raions curespundënc.

(2) A chèsc fin à la Jonta regiunela y la Jontes provinzieles la facultà de fé al savèi ai ufizies finanziaeres dl Stat tla Region y tla Provinzies, nchin ai 31 de dezëmber dl ann dan chèl che l'lim de tēmp per l'azertamënt destoma, dac, fac y elemēnc mpurtanc per la determinazion de n majer mpunibl, prejentan uni documentazion adateda per la desmustré.

(3) I ufizies finanziaeres dl Stat tla Region y tla Provinzies ie tenii a ti fé al savèi ala Jontes respetives ciuni che ie i pruvedimēnc tēuc n basa ala ndicazions che chèstes nstēsses à giatà. ⁴²⁾

⁴⁰⁾ L'articol 80 ie unit remplazà dal articol 7 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386.

⁴¹⁾ L'coma 2 ie unit remplazà dal articol 8 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386, y dadedò mudà dal articol 4, coma 1, pustom hh) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

⁴²⁾ L'articol 82 ie unit remplazà dal articol 11 dla lege dl 30 de nuvèmber 1989, n. 386.

Articol 83

(1) La Region, la Provinzies y i Chemuns à n si bilanz; l ann de bilanz curespuend al ann dl calënder.

Articol 84

(1) I bilanc njiniëi dala Jonta regiunela o da chëla provinziela y i rendiconc finanzieres njuntei dala relazion dla Jonta nstëssa ie apurvei respetivamënter cun lege regiunela o provinziela.

(2) La votazion de uni capitul dl bilanz dla Region y dla Provincia de Bulsan vën tenida, sun dumanda dla maiuranza de na grupa linguistica, per grupes linguistiches.

(3) I capituli de bilanz che ne à nia giatà la maiuranza dla stimes de uni grupa linguistica vën sometui, tl lim de tēmp de trëi dis, a na cumiscion de cater cunselieres regiunei o provinziei, liteda dal Cunsëi al scumenciamënt dla legislatura y per duta la dureda de chësta, cun cumposizion paritetica danter la doi majera grupes linguistiches y n cunformità ala desiniazion de uni una de chësta grupes.

(4) La cumiscion nunzieda tl coma dessëura muessa fé ora, tl lim de tēmp de chindesc dis, cun dezijion lienta per l Cunsëi, la denominazion definitiva di capituli y l munté di stanziamënc relatives. La dezijion vën tēuta a maiuranza scēmpla, y la usc de uni cunselier vel unfat.

(5) Sce tla cumiscion ne vëniel nia arjont la maiuranza sun na pruposta cuntlujiva, manda l Presidënt dl Cunsëi regiunel o de chël provinziel, tl lim de tēmp de set dis, l proiet dl bilanz y duta la ates y i verbai dla discusion fata tl Cunsëi y tla Cumiscion, ala sezion autonóma de Bulsan dl Tribunal regiunel de giustizia aministrativa che, nchin a trënta dis do, muessa dezider cun pronunzia arbitrela la denominazion di capituli nia apurvei y l munté di stanziamënc relatives.

(6) La pruzedura dessëura nunzieda ne vën nia aplicheda ai capituli de ntreda, ai capituli de spëisa che cuntën stanziamënc da scrì ite n basa a despozitionspezifiches de lege per na soma determineda danora per l ann finanziaer y ai capituli relatifs ala spëises normales de funzionamënt per i organns y i ufizies dl ent.

(7) La dezijions nunziedes tl coma 4 y 5 de chësc articul ne possa nia unì cuntestedes y l ne possa nia unì fat recurs decontra pra la Chëurt costituzionela.

(8) Per i capituli definei cun la pruzedura aldò di comes dessëura possa la lege de apurvazion dl bilanz unì revieda o cuntesteda dal Guvirn mé per rejons de iligimità che reverda violazions dla Costituzion o de chësc Statut.

(9) Per l'apurvazion di bilanc y di rendiconc finanziares dla Region iel de bujën dla usc cunsenzienta dla maiuranza di cunselieres dla Provinzia de Trënt y dla Provinzia de Bulsan. Sce chësta maiuranza ne vën nia arjonta, vën l'apurvazion data da n organn a nivel regiunel. Chësc organn ne possa nia mudé la dezijions sun i capituli de bilanz eventualmënter cuntestei n basa a cie che ie udù danora ti comes 3, 4 y 5 de chësc articul y definei cun la pruzedura ndicheda iló.

Articul 85

(1) Nchin che i barac de prudoc cun paejes oradecà ie sometui a limitazions y a autorizazions da pert dl Stat, iel facultà dla Region de autorizé chisc marcèi ti lims che unirà stabili a una danter Guvirn y Region.

(2) Tl cajo de barac cun Stac oradecà sun la basa de cuntinjënc che reverda l'economia dla Region ti unirà assenià a chësta na cuota dl cuntinjënt de importazion y esportazion che sarà da fé ora danter Guvirn y Region.

Articul 86

(1) La despozitions genereles sun l cuntrol dla valuta emanedes dal Stat ie nce valëivles tla Region.

(2) Purempò destinea l Stat per l bujën de importazion dla Region na pert dla defrënza ativa danter la valutes che vën ite dala esportazions dl Trentin-Südtirol y chëles adurvedes per la importazions.

TITUL VII

RAPORC DANTER STAT, REGION Y PROVINZIA

Articul 87

(1) TI raion regiunel iel istituì n Cumisser dl Guviern per la Provinzia de Trënt y n Cumisser dl Guviern per la Provinzia de Bulsan. A d'èi ti spietel:

- 1) de coordiné, a una cun la diretives dl Guviern, l'eserzize dl'atribuzions dl Stat tla Provinzia y de cuntrolé l'atività di ufizies respetives, ora de chèi dl'aministrazion dla giustizia, dla defendura y dla ferates;
- 2) de cuntrolé l'eserzize da pert dla Provinzies y di altri enc publics locai dla funziions deleghedes a d'èi dal Stat y de comuniché usservaziions eventueles al Presidënt dla Provinzia;⁵⁾
- 3) de cumplì l'ativiteies giuridiches che ti spitova n iede al prefet, sce les ne ti ie nia unides afidedes da chèsc Statut o da d'otra leges a organns dla Region o dla Provinzies o a d'autri organns dl Stat.

(2) L Cumisser dl Guviern a Trënt eserzitea l'atribuzions nunziedes pra la zifra 2 dl coma dessëura ti cunfronc dla Region y d'otra aministrazions publiches che à cumpetënza sun dut l raion regiunel.

Articul 88

(1) L Cumisser dl Guviern se cruzia de manteni l orden publich, de chèl che l respuend al Minister per l ntern.

(2) Per chèsc fin possa èl se nuzé di organns y dla forzes dla polizai dl Stat, damandé l'adurvanza dl'otra forzes armedes aldò dla leges valëivles y tò i pruvedimënc udui danora tl articul 2 dl test unich dla leges de segurëza publica.

(3) L'atribuzions asseniedes al Ministere dl ntern dala leges n forza ne vën nia tuchedes.

---

⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom b) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2 vën la paroles "Presidënc dla Jontes provinzieles" y "Presidënt dla Jonta provinziela" remplazedes dala paroles "Presidënc dla Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

TITUL VIII
RODUI DL PERSONAL DI UFIZIES STATEI
TLA PROVINZIA DE BULSAN

Articol 89

(1) Per la Provinzia de Bulsan vëniel metù su, spartii per cariera, rodui dl personal zevil dl'aministrazions stateles che à ufizies tla Provinzia. Chisc rodui vën determinei aldò di organics dl personal di ufizies nstësc, coche stabillii – sce de bujën – cun desposizions aposta.

(2) L coma da dant ne vën nia aplicà per la carieres diretives dl'aministrazion zevila dl ntern, per l personal dla segurëza publica y per chël aministratif dl Ministere dla Defendura.

(3) La stieres di rodui, nunziedes al prim coma, tëtutes n cunscidrazion aldò dl'aministrazion y dla cariera, ie resservedes ai zitadins de uniuna dla trëi grupes linguistiches, n relazion ala cunsistënza dla grupes nstësses, coche la resuletea dala detlarazions de purtenienza fates tla cumpededa ufiziela dla popolazion.

(4) L'atribuzion dla stieres resservedes ai zitadins de rujeneda tudëscia y ladina unirà fata var per var, nchin che la cuotes nunziedes tl coma da dant unirà arjontes, tres la nueva assunzions te chëla stieres che per uni sort de rejon unirà liedies ti singuli rodui.

(5) Al personal di rodui, nunzià tl prim coma, ie garantida la stabilità de sënta tla Provinzia, ora che a chëi che toca pra aministrazions o carieres, per chëles che l ie de bujën de trasferimënc per rejons de servisc y per la furnazion dl personal.

(6) l trasferimënc dl personal de rujeneda tudëscia ne sarà a uni moda nia de plu che l 10% dla stieres che l personal ocupea de ndut.

(7) La desposizions sun la resservazion y la partizion pruporzionela danter la grupes linguistiches taliana y tudëscia dla stieres che ie tla Provinzia de Bulsan vel nce per

I personal de sunieria giudichënta y nfruscianta. L ti vën garantì la stabilità de sëntra tla Provinzia nstëssa ai magistrac dla grupa linguistica tudëscia, lascian mpe la normes dl urdinamënt giudizier sun la cumpatibltà. Al personal dla sunieria tla Provinzia de Bulsan vëniel nce aplicà i criteres per l'atribuzion dla stieres resservedes ai zitadins de rujeneda tudëscia, stabilii tl coma 4 de chësc articol.

TITUL IX ORGANNS DLA GIURISDIZION

Articol 90

(1) TI Trentin-Südtirol vëniel istituì n Tribunal regiunel de giustizia amministrativa cun n'autonomia de sezion per la Provinzia de Bulsan, aldò dl urdinamënt che unirà stabilì n chësc cont.

Articol 91

(1) I cumëmbri dla Sezion per la Provinzia de Bulsan, nunzieda tl articol 90 de chësc Statut, muessa purtenì tl medemo numer ala doi majera grupes linguistiches.

(2) L mez di cumëmbri dla sezion ie numinei dal Cunsëi provinziel de Bulsan.

(3) Sciche Presidënc dla sezion se barata ju, per tèmps unfat lonc, n giudesc de rujeneda taliana y n giudesc de rujeneda tudëscia asseniei al coleghium. L Presidënt ie numinà danter i magistrac de cariera che ie tl coleghium, cun decret dl Presidënt dla Republica sun pruposta dl Presidënt dl Cunsëi di Ministri.

(4) Al Presidënt dla Sezion ti ie data usc determinënta tl cajo de medema cumpëida de ujes, ora che per i recursc contra pruedimënc amministratifs che ferësc l prinzip de valivanza danter la grupes linguistiches y la pruzedura d'apurvazion di bilanc regiunei y provinziei.

Articol 92

(1) Sce n rata che la ates aministratives di enc y di organs dl'aministrazion publica che à si sènta tla Region ne à nia respetà l prinzip de valivanza di zitadins te si purtenienza a una dla grupe linguistiches, posseles unì cunttestedes dai conselieres regiunei o provinziei dan la sezion autonóma de Bulsan dl Tribunal regiunel de giustizia aministrativa; sce l se trata de provedimënc di Chemuns tla Provinzia de Bulsan, possa l recurs nce unì fat dai conselieres cumenei de chëla Provinzia, a cundizion che la violazion vënie recunesciuda dala maiuranza de chëla grupa linguistica dl Cunsëi cumenel, che se sènt ufenduda te si rejons.

(2) Tla medema maniera possa nce la ates aministratives, nunziedes pra l prim coma y che n rata che ferësc l prinzip de valivanza danter i zitadins de rujeneda taliana, ladina, mochena y zimbra, residënc tla Provinzia de Trënt, unì cunttestedes dan l Tribunal regiunel de giustizia aministrativa de Trënt dai conselieres regiunei y provinziei y, tl cajo de provedimënc di Chemuns, nce dai conselieres cumenei di Chemuns di luesc ladins, mochens o zimbri, a cundizion che la violazion sibe recunesciuda da n cuinto dl cunsëi cumenel.⁴³⁾

Articol 93

(1) Pra la sezions dl Cunsëi de Stat che muessa giudiché ti giudizies d'apel sun la dezijions dla sezion autonóma de Bulsan dl Tribunal aministratif regiunel aldò dl articol 90 de chësc Statut, fej pert n conselier dla grupa de rujeneda tudëscia dla Provinzia de Bulsan.

Articol 94

(1) La nomina, la destumënza, la revucazion, la destituzion dala ncëria di giudesc de pesc y si sostituc vën dejëuta dal Presidënt dla Region⁸⁾ delegà dal Presidënt dla Republica, n usservanza dl'otra normes tla materia stabilides dal urdinamënt giudizier.

⁸⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "Presidënt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidënt dla Region".

⁴³⁾ L coma 2 ie unit njuntà dal articol 4, coma 1, pustom ii) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(2) L'autorisazion al eserzize dla funzioms de scrivàn giudizier y de servient pra i ufizies dl giudesc de pesc ti vèn data ala persones che à i recuisic che ie de bujën aldò dl urdinamënt giudizier dal Presidënt dla Region.

(3) L Presidënt dla Region se cruza nce dla revucazion y dla suspension dl'autorisazion ti caji udui danora dal urdinamënt giudizier.

(4) Ti chemuns dl teritore dla Provinzia de Bulsan iel de bujën per la nomina a giudesc de pesc, vizegiudesc de pesc, scrivans giudizieres y servienc di ufizies dl giudesc de pesc dla plëina cunescënza dla rujenedes taliana y tudëscia. ⁴⁴⁾

Articol 95

(1) La verdia sun i ufizies dl giudesc de pesc vèn eserziteda dala Jontes provinzieles. ⁴⁴⁾

Articol 96

(1) Ti chemuns partii su te luesc y frazioms possel unì istituì, cun lege provinziela, ufizies destachei de giudesc de pesc. ⁴⁴⁾

TITUL X

CUNTROL DLA CHÈURT COSTITUZIONELA

Articol 97

(1) Lascian valëi la desposizioms di articuli 56 y 84, comes sest y setim, de chèsc Statut possa la lege regiunela o provinziela unì cunttesteda dan la Chèurt costituzionela per viulazion dla Costituzion o de chèsc Statut o dl prinzip de valivanza danter la grupes linguistiches.

(2) La cunttestazion possa unì fata dal Guviern.

(3) La lege regiunela possa oradechèl nce unì cunttesteda da un di Cunsëies provinziei dla Region; la lege provinziela dal Cunsëi regiunel o dal auter Cunsëi provinziel dla Region.

⁴⁴⁾ Cëla articol 6 dl Decret Legislatif dl 16 de merz 1992, n. 267.

Articul 98

(1) La leges dla Republica y l'ates dla Republica che à valor de lege possa unì cuntestedes dal Presidënt dla Region ⁸⁾ o da chël dla Provinzia ⁴⁵⁾, do la delibrazion dl Cunsëi respetif, per viulazion de chësc Statut o dl prinzip de defendura dla mendranzes linguistiches tudëscia y ladina.

(2) Sce l Stat ferësc cun na si mesura l ciamp de cumpetënza asseniada da chësc Statut ala Region o ala Provinzies, possa la Region o la Provinzia respetivamënter nteresseda fé recurs pra la Chëurt costituzionela per l regulamënt dla cumpetënza.

(3) La pruposta de recurs vën fata dal Presidënt dla Region ⁸⁾ o da chël dla Provinzia ⁴⁵⁾, do delibrazion dla Jonta respetiva.

(4) Na copia dl'ata de cuntestazion y dl recurs per cunflit de atribuzion muessa unì mandada al Cumisser dl Guviern a Trënt sce l se trata dla Region o dla Provinzia de Trënt, y al Cumisser dl Guviern de Bulsan, sce l se trata dla Provinzia de Bulsan.

TITUL XI

ADURVANZA DLA RUJENEDA TUDËSCIA Y DL LADIN

Articul 99

(1) Tla Region ie la rujeneda tudëscia parificheda ala rujeneda taliana che ie la rujeneda ufiziela dl Stat. Tla ates cun valor de lege y for canche chësc Statut vëij danora na verscion te doi rujenedes ie l test talian dezisif.

⁸⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vën la paroles "Presidënt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidënt dla Region".

⁴⁵⁾ Cun l articul 4, coma 1, pustom ll) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, ie la paroles "o da chël dla jonta provinziela" unides remplazedes dala paroles "o da chël dla Provinzia".

Articol 100

(1) I zitadins de rujeneda tudëscia dla Provinzia de Bulsan à la rejon de se nuzé de si rujeneda ti raporc cun i ufizies giudizieres y cun i organs y i ufizies d'aministrazion publica che à si sēnta tla Provinzia o che à cumpetēnza regiunela, sciche nce cun i cunzesciuneres de servijes de nteres publich tla Provinzia.

(2) Tla sentedes di organs colegiai dla Region, dla Provinzia de Bulsan y di enc locai te chēsta Provinzia possel unì adurvà la rujeneda taliana o la rujeneda tudëscia.

(3) I ufizies, i organs y i cunzesciuneres nunziei tl coma 1 se nuza tla curespundēnza y ti raporc a usc dla rujeneda de chēl che damanda, y respuend tla rujeneda te chēla che la ates ie unides nviedes via da n auter organ o ufize; canche la curespundēnza vën nvieda via d'ufize, vëniela scritta tla rujeneda jagheda dl zitadin destinater.

(4) Ora che per i caji udui danora espressivamēnter – y ora che per la regulazion cun normes de atuazion di caji dl'adurvanza de tramedoi rujenedes adum tla ates destinedes ala cumenanza di zitadins, tla ates ndividueles destinedes a n'adurnaza publica y tla ates destinedes a deplù ufizies – ie ti autri caji recunesciuda l'adurvanza spartida de l'una o de l'otra rujeneda. L resta mpe l'adurvanza dla sēula rujeneda taliana ti urdinamēnc dl militer.

Articol 101

(1) Tla Provinzia de Bulsan muessa l'aministrazions publiches nce se nuzé, ti cunfronc di zitadins de rujeneda tudëscia, dla toponomastica tudëscia, sce la lege provinziela à azertà che l ie na denominazion tudëscia y sce la à apurvà si dizion.

Articul 102

(1) La populazions ladines y chèles mochenes y zimbres di chemuns de Fierozzo, Frassilongo, Palù del Fersina y Luserna à l dèrt dla valorisazion de si scumenciadives y ativeitees cultureles, de stampa y dl tèmp liede, sciche nce dl respet dla toponomastica y dla tradizions dla populazions nstèsses.

(2) Tla scoles di chemuns dla Provinzia de Trènt, ulache l vèn rujenà ladin, mochen o zimber ie garanti l nseniamènt dla rujeneda y dla cultura ladina o tudèscia.⁴⁶⁾

TITUL XII DESPOSIZIONS FINELES Y TRANSITORES

Articul 103

(1) Per la mudazions de chèsc Statut vèniel aplicà la pruzedura stabilida dala Costituzion per la leges costituzioneles;

(2) L dèrt de scumenciadiva per la mudazions de chèsc Statut ti spieta nce al Cunsèi regiunel sun proposta di Cunsèies dla Provinzies autonómes de Trènt y de Bulsan y do la delibrazion cunforma dl Cunsèi regiunel.

(3) I proiec de mudazion de chèsc Statut de scumenciadiva guviernativa o parlamentera vèn comunichei dal Gubern dla Republica al Cunsèi regiunel y ai Cunsèies provinziei, che porta a esprescion si minonga tl lim de tèmp de doi mènsc.

(4) La mudazions dl Statut apurvedes ne ie te uni cajo nia sometudes a referendum naziunel.⁴⁷⁾

Articul 104

(1) Tl respet de cie che ie unì stabili dal articul 103 possa la normes dl titul VI y chèles dl articul 13 unì mudedes cun lege ordinera dl Stat sun dumanda n cuncurdanza cun l Gubern y, aldò dla cumpetènza, dla Region o dla doi Provinzies.⁴⁸⁾

---

⁴⁶⁾ L articul 102 ie unit remplazà dal articul 4, coma 1, pustom mm) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

⁴⁷⁾ L articul 103 ie unit remplazà dal articul 4, coma 1, pustom nn) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

⁴⁸⁾ L coma 1 ie unit mudà dal articul 4, coma 1, pustom oo) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2.

(2) La desposizioni nunziedes ti articuli 30 y 49, n cont dl replazamënt dl Presidënt dl Cunsëi regiunel y de chël dl Cunsëi provinziel de Bulsan, possa unì mudedes cun lege ordinera dl Stat sun dumanda n cuncurdanza dl Guviern y, respetivamënter, dla Region o dla Provinzia de Bulsan.

Articul 105

(1) Tla materies atribuides ala cumpetënza dla Region y dla Provinzia vëniel aplicà la leges dl Stat nchin che l ne vën nia stabìli autramënter cun leges regiuneles o provinzieles.

Articul 106

(1) Tla materies passedes dala cumpetënza dla Region a chëla dla Provinzies, vëniel aplicà inant la leges regiuneles valëivles ala data dla jita n forza dla lege costituzionela dl 10 de nuvëmber 1971 n. 1 nchin che l ne vën nia stabìli autramënter cun lege provinziela.

Articul 107

(1) La normes de atuazion de chësc Statut unirà emanedes cun decrec legislatives, do avëi audì na cumiscion paritetica metuda adum da dodesc cumëmbri, de chëi che sies ie n reprejntanza dl Stat, doi dl Cunsëi regiunel, doi dl Cunsëi provinziel de Trënt y doi de chël de Bulsan. Trëi cumponënc muessa fé pert dla grupa linguistica tudëscia.

(2) Tla cumiscion nunzieda tl coma da dant vëniel istituì na cumiscion speziela per la normes de atuazion relatives ala materies atribuides ala cumpetënza dla Provinzia de Bulsan, metuda adum da sies cumëmbri, de chëi che trëi ie n reprejntanza dl Stat y trëi dla Provinzia. Un di cumëmbri n reprejntanza dl Stat muessa fé pert dla grupa de rujeneda tudëscia; un de chëi n reprejntanza dla Provinzia muessa vester dla grupa de rujeneda taliana.

Articul 108

(1) Ora che ti caji udui danora espressivamënter, unirà i decrec legislatifs che cuntën la normes de atuazion dl Statut emanei tl lim de nchin doi ani dala data dla jita n forza dla lege costituzionela dl 10 de nuvëmber 1979, n.1.

(2) Sce ti prim dejedot mënsch ne à la cumiscions nunziedes tl articul dessëura nia dat ju defin o n pert si minonghes definitives, sun la propostes dla normes de atuazion, se cruzierà l Guvjern ti sies mënsch do de emané i decrec curespundënc zënza tenì cont dla minonga dla cumiscions.

(3) Cun normes de atuazion da emané tl lim de tēmp de n ann dala data dla jita n forza dla lege costituzionela dl 10 de nuvëmber 1971, n. 1 vëniel determinà i bëns che aldò dl articul 68 de chësc Statut passa ala Provinzies, y la modaliteies per la sëurandata de chisc bëns.

Articul 109

(1) Cun normes de atuazion da emané tl lim de tēmp de n ann dala data de jita n forza dla lege costituzionela dl 10 de nuvëmber 1971, n. 1, vëniel dat sëura i bëns dl patrimonie storich y artistich de nteres naziunel, che ne ie nia de cumpetënza provinziela aldò dl articul 8, n. 3 de chësc Statut.

(2) Tl medemo lim de tēmp vëniel emanà la normes de atuazion dl articul 19 de chësc Statut.

(3) Sce la normes nunziedes ti comes da dant ne vën nia emanedes tl lim de tēmp stabili, possa la Provinzies sëurantò, cun lege, la funziions aministratives relatives.

Articul 110

(1) La data de scumenciamënt y la modaliteies tecniches per l'aplicazion dla normes tla materia finanziaria cuntenides tla lege costituzionela dl 10 de nuvëmber dl 1971, n. 1, che ntegre y muda la despozitions dla lege costituzionela dl 26 de fauré dl 1948, n. 5, ie stabilides cun normes de atuazion da emané debota n relazion ala passaja dla funziions ala Provinzies y de segur nia do l lim de tēmp dat sëura tl prim coma dl articul 108 de chësc Statut.

Articol 111

(1) N cont dl trasferimënt dla cumpetënzes dala Region ala Provinzies, stabìli dala lege costituzionela dl 10 de nuvèmber 1971, n. 1, se cruzien dla passaja di ufizies y dl personal dala Region ala Provinzies, cun decret dl Presidënt dla Region⁸⁾, do avèi audì la Jonta provinziela nteresseda. La posizion giuridica y l tratamënt economic dl personal trasferì muessa unì mantenii y l muessa unì tenì cont di bujèns famìlieres, dla residënza y dla grupa linguistica di dependënc.

Articol 112

(1) Cun convenzions danter la Region y la Provinzia nteresseda se cruzieran dla regulazion dl pëis finanziaer che vèn da mprësc passifs per deplù ani tèuc su dala Region per cumpetënzes che ie passedes dala Region ala Provinzia cun la lege costituzionela dl 10 de nuvèmber 1971, n. 1. Ala medema maniera vèniel nce regulà i altri raporc patrimoniei y finanziaeres.

Articol 113

(1) La desposizions dla lege dla Provinzia de Bulsan dl 5 de jené 1958, n.1 sun i cuntribuc per studënc universiteres ne vèn nia arzichedes, ora che per cie che reverda l pudèi dla Provinzia nstëssa de ajurné i lims di valores y de mudé la cumpèida di cuntribuc de studio.

Articol 114

(1) La traduzion tla rujeneda tudëscia de chèsc test unich sun l Statut speziel dla Region Trentin-Südtirol unirà publicheada tl "Buletin Ufiziel" dla Region.

Articol 115

(1) La desposizions nunziedes tl articol 25, coma 2 y 4, de chèsc Statut vèn aplichedes dala prima destumënza dl Cunsèi regiunel n cèria ala data dla jita n forza dla lege costituzionela dl 10 de nuvèmber 1971, n.1.

---

⁸⁾ Cun l articol 4, coma 1, pustom a) dla lege costituzionela dl 31 de jené 2001, n. 2, vèn la paroles "Presidënt dla Jonta regiunela" remplazedes dala paroles "Presidënt dla Region".

Nutizies : _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

